

ดินแดนของรัฐ

รัฐย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและอำนาจเหนือบุคคลก็เฉพาะใน
ดินแดนของรัฐเท่านั้น ดินแดนของรัฐอาจแยกออกเป็น 4 อย่าง

1. พื้นดิน
2. น่านน้ำภายใน
3. ทะเลอาณาเขต
4. อากาศ

1. **พื้นดิน** พื้นดินที่เป็นดินแดนของรัฐย่อมรวมถึงพื้นดินทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นของเอกชนหรือของรัฐ หรือของชาวต่างประเทศที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐ ดินแดนของรัฐถูกกำหนดโดยเส้นเขตแดน และรวมถึงพื้นที่ใต้พื้นดินด้วย ดินแดนที่รวมกันเป็นอาณาเขตของรัฐไม่จำเป็นต้องติดต่อกัน อาจจะถูกอยู่ในดินแดนของประเทศอื่นก็ได้ เช่น Compione ของอิตาลี และ Bursingen อยู่ในดินแดนสวิตเซอร์แลนด์

การกำหนดเขตแดน เขตแดนของประเทศต่าง ๆ อาจถูกกำหนดขึ้นได้หลายกรณี เช่น

- ก. โดยจารีตประเพณีที่ยอมรับนับถือกัน
- ข. โดยการตกลงกันเองในรูปสนธิสัญญา
- ค. โดยการตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการ หรือคณะกรรมการ

ปักปันเขตแดน

ง. โดยองค์กรทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น ภายหลัง ค.ศ. 1919 ได้มีการประชุมเอกอัครราชทูตโดยได้รับมอบอำนาจจากรัฐที่เกี่ยวข้องกำหนดเขตแดน ซึ่งศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศกล่าวว่า ได้ทำหน้าที่เหมือนอนุญาโตตุลาการ

เขตแดนของประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาส่วนใหญ่กำหนดขึ้นโดยอนุญาโตตุลาการ เช่น เขตแดนระหว่างสหรัฐกับคานาดา เขตแดนระหว่างกัวเตมาลากับฮอนดูรัส โดยคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ วันที่ 23 มกราคม 1933 เขตแดนของประเทศในยุโรปส่วนใหญ่กำหนดขึ้นโดยการตกลงระหว่างกัน บางทีก็โดยสนธิสัญญาสันติภาพ สำหรับเขตแดนของประเทศต่าง ๆ

ในทวีปอาฟริกาและในทวีปเอเชีย ก็เป็นการตกลงระหว่างกันเป็นส่วนใหญ่

ในสมัยกรีกและโรมันยังไม่รู้จักการแบ่งเส้นพรมแดนในสมัยนั้น มักจะมีแผ่นดินผืนหนึ่งกว้างใหญ่พอใช้และไม่มีคนอาศัย ขั้ระหว่างรัฐใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและการรุกราน หากมีการรุกรานจะต้องผ่านเขตแดนที่ว่างตอนนั้นก่อน ทำให้รัฐที่ถูกรุกรานได้มีโอกาสเตรียมตัวป้องกันทัน ประเทศจีนในสมัยก่อนก็ถือหลักอย่างเดียวกัน คำว่า เส้นเขตแดนเริ่มเกิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 14 ในจดหมายของพระเจ้าหลุยส์ที่ 10 le Hutin และเริ่มถือปฏิบัตินับตั้งแต่นั้นมา แต่ในสมัยศตวรรษที่ 17 และ 18 ก็ยังมีการอ้างกล่าว เช่น สนธิสัญญาคอนสแตนติโนเปิล วันที่ 13 มีนาคม 1700 กำหนดให้มีผืนดินรกร้างว่างเปล่าปราศจากผู้คนอยู่อาศัยเป็นเขตแดนระหว่างรัสเซียกับตุรกี

การแบ่งเขตแดนมี 2 กรณี คือ

1. กำหนดขึ้นเอง
2. เขตแดนตามธรรมชาติ

1. กำหนดขึ้นเอง โดยปกติการแบ่งเขตแดนชนิดนี้ต้องได้รับความยินยอมจากรัฐที่มีเขตแดนติดต่อกันอาจจะเป็นการติดต่อกันเองในรูปสนธิสัญญา และมีการแบ่งเขตแดนเป็นสัดส่วนกันอย่างชัดเจน เช่น มีเสาหลักเขตแดนเป็นเครื่องหมายแบ่งเขต

2. การแบ่งเขตแดนตามธรรมชาติ เขตแดนตามธรรมชาติอาจจะเป็นภูเขาหรือแม่น้ำ ถ้าเป็นภูเขาทั้งเขตแดน เมื่อก่อนเส้นเขตแดนมักจะมีสนธิสัญญาดกกลงกันยึดทางแบ่งน้ำที่สันเขาหรือสันปันน้ำของภูเขาเป็นเส้นพรมแดน แต่ในปัจจุบัน มักจะถือเอาเส้นที่เชื่อมยอดที่สูงที่สุดของเทือกเขาเป็นเส้นเขตแดน

ถ้าเป็นแม่น้ำทั้งเขตแดนมีหลักการกำหนดเส้นเขตแดนอยู่ 2 ชนิด

ชนิดแรก ได้รับอิทธิพลมาจากความคิดเห็นของ Grotius และ Vattel ซึ่งเห็นว่าควรยึดถือเส้นกึ่งกลางแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน แต่หลักดังกล่าวเกิดความไม่สะดวกในการเดินเรือเพราะล่องน้ำลึกอาจไม่อยู่กึ่งกลางแม่น้ำในศตวรรษที่ 17 จึงได้เกิดมีทฤษฎีที่ 2

ชนิดที่สอง เรียกว่า ทฤษฎี Thalweg หรือทฤษฎีร่องน้ำโดยถือหลักว่า ถ้าเป็นแม่น้ำที่ใช้เดินเรือได้ก็ยึดตรงกลางร่องน้ำที่ไหลแรงที่สุด คือร่องน้ำลึกเป็นเขตแดนซึ่งก่อให้เกิดความสะดวกในการเดินเรือ ทฤษฎีร่องน้ำลึกได้รับการยอมรับนับถือตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 โดยประเทศต่าง ๆ ศาลสูงสุดของสหรัฐได้กล่าวในคำตัดสินเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 1934 ว่าทฤษฎีร่องน้ำลึกเป็นทฤษฎีที่ให้ความเสมอภาคและยุติธรรม การเดินเรืออาจจะประโยชน์แก่รัฐเพียงรัฐเดียว ถ้าหากกำหนดว่าเส้นเขตแดนอยู่กึ่งกลางแม่น้ำ ในกรณีที่แม่น้ำมีร่องน้ำลึกสองร่องน้ำ ก็อาจตกลงกันให้ถือเอาร่องที่ลึกที่สุด ถ้าเป็นช่องแคบที่อยู่ระหว่างรัฐใช้ถือกลางร่องน้ำ ในกรณีที่แม่น้ำเปลี่ยนทางเดินโดยปกติการเปลี่ยนเช่นนี้ไม่มีผลในการเปลี่ยนอาณาเขต นอกจากจะมีการตกลงกันเป็นพิเศษให้เส้นเขตแดนเปลี่ยนตามร่องน้ำ เพื่อประโยชน์ในการเดินเรือ ไทยกับพม่า เคยตกลงปรับปรุงเขตแดนใหม่ เพราะแม่น้ำสายและแม่ลวก เปลี่ยนทางเดิน ถ้าเป็นทะเลสาบหรือทะเลภายในและไม่ มีข้อตกลงอย่างอื่นใช้กึ่งกลางทะเลเป็นเขตแดน

2. แม่น้ำ แม่น้ำมี 2 จำพวก คือ แม่น้ำภายใน และแม่น้ำระหว่างประเทศ

แม่น้ำภายใน ได้แก่ แม่น้ำที่ไหลภายในประเทศตลอดสาย แม่น้ำที่อยู่ในรัฐใดก็ถือว่าเป็นแม่น้ำภายในของรัฐนั้น เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง ถือว่าเป็นแม่น้ำภายในของประเทศไทย อยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของไทย แต่แม่น้ำภายในอาจจะกลายเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศได้ โดยความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือสภาพความเป็นอยู่ของรัฐ เช่น แม่น้ำ Drave แม่น้ำ Morava ที่ไหลในประเทศออสเตรีย-ฮังการี ซึ่งเมื่อก่อนเป็นประเทศเดียวกัน แต่ต่อมาโดยผลของสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ ได้แยกเป็นประเทศออสเตรียและฮังการี ทำให้แม่น้ำดังกล่าวมีสภาพเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศ

แม่น้ำภายในย่อมอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ รัฐอาจจะผ่อนผันให้รัฐภายนอกเข้ามาเดินเรือหรือไม่ก็ได้ ถ้าเห็นว่าเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ แก่ตนก็อาจจะอนุญาตและจะถอนการอนุญาตเสียเมื่อใดก็ได้ โดยกฎหมาย

ระหว่างประเทศไม่มีสิทธิเข้าไปบังคับได้ ในการทำความตกลงกับต่างประเทศเกี่ยวกับการให้สิทธิเดินเรือในแม่น้ำภายใน รัฐอาจให้สิทธิแก่รัฐภายนอกที่เข้ามาเดินเรือในแม่น้ำภายในของตนเหมือนคนสัญชาติของตนเอง หรืออาจกำหนดให้สิทธิอย่างเดียวกับที่ได้ให้กับชาติอื่นที่เคยได้รับประโยชน์ เรียกว่า ชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most favoured nation) หมายถึง ถ้าเคยให้สิทธิแก่รัฐอื่นเท่าใดก็ต้องให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเท่านั้นด้วย

2. น่านน้ำภายใน (Internal Waters)

น่านน้ำภายใน หมายถึงน่านน้ำที่อยู่ถัดจากเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตเข้ามาทางแผ่นดิน

มาตรา 5 ข้อ 1. ของอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขต และเขตต่อเนื่อง ค.ศ.1958 และข้อ 8 อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กล่าวว่า น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขต ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของน่านน้ำภายในของรัฐ

ถ้าระยะห่างระหว่างแนวน้ำลดของจุดทางเข้าตามธรรมชาติของอ่าวไม่เกิน 24 ไมล์ อาจลากเส้นปิดระหว่างแนวน้ำลดทั้งสองนี้ได้ และน่านน้ำที่ถูกปิดกั้นอยู่ภายในเส้นนี้ให้ถือว่าเป็นน่านน้ำภายใน

นอกจากนั้นน่านน้ำภายใน ยังประกอบด้วย

1. สายน้ำที่อยู่ในดินแดนภาคพื้นดินของรัฐ เช่น ทะเลสาบ แม่น้ำ
2. ท่าเรือ ท่าจอดเรือ และอ่าว รวมทั้งอ่าวประวัติศาสตร์
3. ทะเลภายใน หมายถึง พื้นน้ำเค็มผืนหนึ่ง ซึ่งล่งลึกเข้าไปในพื้นที่ โดยอาจจะเป็นทะเลที่อยู่ในรัฐเดียวและไม่ได้เป็นทางเชื่อมใด ๆ กับทะเลหลวง เช่น ทะเล Aral ในรัสเซีย และ Dead Sea ในปาเลสไตน์ หรืออาจเป็นทะเลเชื่อมมหาสมุทร แต่อยู่ภายในรัฐเดียว เช่น ทะเล Azov ในรัสเซีย

น่านน้ำภายในตกอยู่ใต้อธิปไตยของรัฐ อธิปไตยของรัฐยังขยายไปถึงห้วงอากาศเหนือน่านน้ำ และรวมถึงพื้นดินใต้ทะเล และได้พื้นดินใต้ท้องทะเล โดยรัฐมีอำนาจนิติบัญญัติบริหารและตุลาการเหนือน่านน้ำเหล่านั้น แต่ก็ยังไม่เหมือนอำนาจอธิปไตยของรัฐบนพื้นดิน เพราะเรือที่เข้ามาในน่านน้ำภายในของรัฐ อาจได้รับสิทธิคุ้มกัน เช่น เรือรบของรัฐต่างประเทศอีกประการหนึ่ง เป็นที่ยอมรับกันว่ารัฐเจ้าของน่านน้ำต้องยินยอมให้เรือสินค้าของรัฐอื่นเข้ามาในน่านน้ำภายในของตนได้ แต่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎข้อบังคับและอยู่ใต้อำนาจศาลของรัฐเจ้าของน่านน้ำ เว้นแต่เรือสินค้าที่ใช้กำลังประมาณ อาจต้องมี

ขัดตลกับรัฐเจ้าของท่าก่อน และถ้าเคยมีเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศใน
น่านน้ำใดซึ่งต่อมาได้กลายเป็นน่านน้ำภายในรัฐย่อมมีภาระจำยอมที่จะให้เรือ
ต่างชาติใช้สิทธิเดินเรือผ่านโดยสุจริต (Innocent Passage) สำหรับประเทศไทย
ยังไม่มีน่านน้ำภายในลักษณะดังกล่าวอนุสัญญาเจนีวา วันที่ 9 ธันวาคม 1923
ได้ให้หลักประกันเสรีภาพในการนำเรือสินค้าเข้าในท่าของรัฐอื่น แต่เรือสินค้า
นั้นต้องปฏิบัติตามระเบียบและตกอยู่ภายใต้อำนาจศาลของรัฐเจ้าของท่าความ
ผิดที่เกิดขึ้นบนเรือสินค้าจอดในท่าย่อมตกอยู่ภายใต้อำนาจศาลของรัฐเจ้าของ
ท่ากฎหมายภายในของบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศสยอมยกเว้นความผิดที่เกิดขึ้น
ระหว่างลูกเรือด้วยกันเอง หรือเกี่ยวกับความผิดทางวินัยในเรือนั้น แต่ถ้า
กระทำต่อบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกเรือ หรือความผิดระหว่างลูกเรือด้วยกันเอง แต่ขอ
ร้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเจ้าของท่าเข้ามาช่วยเหลือ หรือความผิดระหว่างลูกเรือ
แต่กระทำบนบกและกระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยของท่าก็ตกอยู่ภายใต้
อำนาจศาลของฝรั่งเศส

สำหรับเรือรบ รัฐเจ้าของท่ามีสิทธิจะปฏิเสธไม่ให้เข้ามาในน่านน้ำ
ภายในของตนได้ หรืออาจจะกำหนดระยะเวลาที่เรือรบอยู่ในน่านน้ำภายใน
ของตนได้ ถ้ารัฐอนุญาตให้เข้ามา เรือรบก็ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเกี่ยว
กับตำรวจและการเดินเรือของรัฐเจ้าของน่านน้ำ เรือรบที่เข้ามาย่อมได้รับสิทธิ
สภาพนอกอาณาเขต ซึ่งทำให้หลุดพ้นจากอำนาจศาลของรัฐเจ้าของท่า เว้นแต่
ความผิดนั้นจะเกิดขึ้นบนพื้นดิน

ถ้ามีผู้กระทำความผิดหลบหนีขึ้นมาบนเรือรบ ผู้บังคับการเรือต้องส่งมอบ
ตัวให้แก่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเมื่อได้รับการร้องขอ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิด
ทางการเมือง ผู้บังคับการเรืออาจจะปฏิเสธไม่ส่งมอบตัวได้

สำหรับประเทศไทย ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี วันที่ 11
มิถุนายน 2513 กำหนดเส้นฐานตรงที่กำหนดน่านน้ำภายในไว้ 3 บริเวณ คือที่
เกาะช้าง เกาะพัง และตรงบริเวณเกาะภูเก็ต เกาะลันตาใหญ่ เกาะตารูเตา
จรดเขตแดนไทยมาเลเซีย ต่อมาวันที่ 17 สิงหาคม 2535 สำนักนายกรัฐมนตรี
ได้ออกประกาศกำหนดเส้นฐานตรงเพิ่มอีก 1 แห่ง ซึ่งลากเส้นจากจุดสุดท้าย
ของเขตแดนทางบกของไทยด้านอ่าวไทย ขึ้นมาบรรจบกับขอบนอกสุดของเกาะ
โลชั่น เกาะกระ และเกาะกง

4. ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)

ทะเลอาณาเขต หมายถึง ส่วนหนึ่งของพื้นน้ำซึ่งอยู่ระหว่างทะเลหลวง

กับดินแดนของรัฐ ทะเลอาณาเขตเริ่มก่อตัวมาตั้งแต่ตอนจักรวรรดิโรมันพินาศ ในสมัยโรมัน พวกโรมันมีความเห็นว่ารัฐมีอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นดินเท่านั้น ไม่มีอำนาจเหนือทะเล ทะเลทั้งหมดถือเป็นส่วนรวม (Res Communis) ไม่มีรัฐใดสามารถอ้างเป็นเจ้าของได้ ทะเลอาณาเขตเริ่มปรากฏเป็นความจริงในสมัยกลางของยุโรป โดยเหตุผลทางการเมืองของรัฐริมฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันโจรสลัดและเหตุผลทางเศรษฐกิจ โดยต้องการสงวนสิทธิ์การจับปลาในทะเลติดกับชายฝั่งของตนแก่คนในสัญชาติของรัฐตน ในต้นศตวรรษที่ 13 และ 14 ยังมีความคิดว่าดินแดนของรัฐมีอยู่เฉพาะเพียงพื้นดินเท่านั้น ไม่ขยายไปถึงพื้นน้ำ จนถึงกลางศตวรรษที่ 19 จึงได้เริ่มมีการถกเถียงกันถึงข้อกำหนดของทะเลอาณาเขตว่าทะเลอาณาเขตเป็นส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือว่าเป็นดินแดนของรัฐ นักนิติศาสตร์ที่เห็นว่าทะเลอาณาเขตเป็นส่วนหนึ่งของทะเลหลวงไม่อยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ และรัฐชายฝั่งไม่สามารถห้ามเรือของรัฐอื่นหรือเรือเอกชนผ่านในทะเลอาณาเขตได้ เด็กที่เกิดบนเรือซึ่งอยู่ในทะเลอาณาเขตย่อมไม่ได้สัญชาติของรัฐชายฝั่ง ได้แก่ A, de la Pradelle และ Fauchille ถึงแม้ว่าทะเลอาณาเขตจะไม่ใช้ดินแดนและตกอยู่ใต้อำนาจศาล แต่รัฐชายฝั่งก็มีอำนาจบางอย่างเหนือทะเลอาณาเขตเพื่อความปลอดภัยและความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม เช่น สามารถจะห้ามเรือของชาติอื่นมาทำสงครามในทะเลอาณาเขตของตน มีสิทธิควบคุมด้านศุลกากรและด้านสาธารณสุข

นักนิติศาสตร์อีกพวกหนึ่ง เช่น Gilbert Gidel มีความเห็นว่า ทะเลอาณาเขตเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนของรัฐชายฝั่งซึ่งอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยและอำนาจศาลของรัฐชายฝั่งรัฐมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขต เช่นเดียวกันกับเหนือพื้นดินของรัฐ ศาลอนุญาโตตุลาการกรุงเฮก ได้เคยตัดสินคดี Grisbadarna ระหว่างสวีเดนกับนอร์เวย์ เมื่อ 23 ตุลาคม 1909 ยอมรับว่าทะเลอาณาเขตเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนของรัฐนอกจากนั้นอนุสัญญากรุงเฮกวันที่ 12 เมษายน 1930 มาตรา 1 ได้ระบุว่า ดินแดนของรัฐประกอบด้วยส่วนหนึ่งของทะเล ซึ่งอนุสัญญานี้เรียกว่า ทะเลอาณาเขต

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าทะเลอาณาเขตอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่ง เช่นเดียวกับน่านน้ำภายในอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 ข้อ 1 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ข้อ 2 ได้บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยของรัฐขยายต่อไปจากอาณาเขตพื้นดิน และน่านน้ำภายในของรัฐ จนถึงแนวทะเลประชิดชายฝั่งของ

ตนซึ่งเรียกว่าทะเลอาณาเขต อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้เพิ่มเติมกรณีของรัฐหมู่เกาะว่าจากน่านน้ำหมู่เกาะของตนจนถึงแนวทะเลประชิดชายฝั่ง ซึ่งเรียกว่าทะเลอาณาเขต นอกจากนั้นข้อ 2 ยังกล่าวว่า อำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่งขยายไปถึงห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขตตลอดจนพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของทะเลอาณาเขต

ถึงแม้ว่ารัฐจะมีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลอาณาเขตแต่กฎหมายระหว่างประเทศก็ยังจำกัดสิทธิของรัฐบางประการ เพื่อประโยชน์ของการเดินเรือ เช่น สิทธิการผ่านโดยสุจริตของเรือทั้งปวงในทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่ง

สิทธิการเดินเรือผ่านโดยสุจริต (Right of Innocent Passage)

สิทธิการเดินเรือผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขตถือว่าเป็นจารีตประเพณีในกฎหมายระหว่างประเทศและได้รับการรับรองโดยสนธิสัญญาหลายฉบับ อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่องได้บัญญัติไว้ในข้อ 14-23 และข้อ 17-32 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ระบุให้สิทธิการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขตของเรือของรัฐอื่นหรือรัฐไร้ฝั่ง ไม่ว่าจะเป็นเรือเอกชนหรือเรือรบซึ่งมีความประสงค์จะผ่านทะเลอาณาเขตนั้น หรือจะเดินทางไปยังน่านน้ำภายในหรือที่จะออกไปสู่ทะเลหลวงจากน่านน้ำภายใน และมีสิทธิจะหยุดทอดสมอในทะเลอาณาเขตด้วย ในกรณีที่มีการหยุดและการทอดสมออาจเกิดขึ้นในการเดินเรือปกติหรือจำเป็นต้องกระทำโดยเหตุสุดวิสัย เช่น การซ่อมเครื่องยนต์ หรือประสบทุกข์ภัย การผ่านของเรือในทะเลอาณาเขตจะถือว่าสุจริตก็ต่อเมื่อการผ่านไม่เป็นการเสื่อมเสียกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐชายฝั่ง แต่รัฐชายฝั่งมีสิทธิที่จะออกกฎหมายหรือข้อบังคับเพื่อรักษาสิทธิบางอย่างได้ เช่น เพื่อความมั่นคง การจับปลา การเดินเรือ การสาธารณสุขและการศุลกากรในทะเลอาณาเขตของตนได้ สำหรับเรือประมงต่างชาติการผ่านในทะเลอาณาเขตจะถือว่าไม่สุจริตถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐชายฝั่งในการที่จะป้องกันมิให้เรือเหล่านั้นทำการประมงในทะเลอาณาเขตของตน สำหรับเรือได้นำที่ผ่านทะเลอาณาเขตของรัฐอื่นจะต้องเดินบนผิวน้ำและแสดงธงของตน รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการที่จำเป็นในทะเลอาณาเขตของตนเพื่อป้องกันการผ่านที่ไม่สุจริต แต่ในบางครั้งรัฐชายฝั่งมีสิทธิจะห้ามเรือทุกชนิดผ่านทะเลอาณาเขตของตนบางส่วนเป็นการชั่วคราวเพื่อความมั่นคงของตนและต้องประกาศให้รัฐอื่นทราบล่วงหน้า แต่ถ้าเป็นการผ่านช่องแคบนานาชาติ ซึ่งเชื่อมระหว่างส่วนหนึ่งของทะเล

สองแห่ง หรือเชื่อมกับทะเลอาณาเขตของรัฐ การห้ามชั่วคราวจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของตนและต้องปฏิบัติต่อรัฐอื่นโดยเสมอภาค สิทธิสำคัญอีกประการหนึ่งของรัฐชายฝั่ง คือสิทธิที่จะสงวนการจับปลาในทะเลอาณาเขตแก่ชนสัญชาติของตน แต่ถ้าอนุญาตให้คนสัญชาติอื่นมาจับปลาในทะเลอาณาเขตของตนได้ ก็อาจจะกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการจับปลาไว้ อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ข้อ 15 ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ข้อ 24 ระบุว่ารัฐชายฝั่งต้องไม่ขัดขวางการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขตและมีหน้าที่จะต้องโฆษณาให้ทราบตามสมควรถึงอันตรายใด ๆ ต่อการเดินเรือที่ตนทราบภายในทะเลอาณาเขตของตน และรัฐชายฝั่งไม่มีสิทธิจะเรียกเก็บค่าผ่านทะเลอาณาเขต เว้นเสียแต่ว่าจะเป็นการชำระค่าบริการเฉพาะอย่างที่ทำให้แก่เรือเท่านั้น

ในด้านอำนาจศาลของรัฐชายฝั่งเกี่ยวกับคดีอาญา เรือต่างชาติที่แล่นอยู่ในทะเลอาณาเขตข้อ 19 อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 และข้อ 27 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ระบุว่ารัฐชายฝั่งไม่มีอำนาจจับกุมสอบสวนบุคคลใด ๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมที่ได้กระทำการในระหว่างเรือนั้นกำลังผ่านน่านน้ำอาณาเขต เว้นแต่กรณีคือ

- ก. ถ้าผลของอาชญากรรมนั้นขยายไปถึงรัฐชายฝั่ง หรือ
- ข. ถ้าอาชญากรรมนั้นเป็นประเภทที่จะรบกวนต่อสันติภาพของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยของทะเลอาณาเขต หรือ
- ค. ถ้านายเรือหรือกงสุลของประเทศซึ่งเรือนั้นชักธงร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือ
- ง. ถ้าเป็นการจำเป็นเพื่อการปราบปรามการค้ายาเสพติดให้โทษโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แต่ถ้าเป็นกรณีที่อาชญากรรมนั้นได้ประกอบบนเรือก่อนที่เรือจะได้เข้าสู่ทะเลอาณาเขตและเรือนั้นเพียงแต่เดินผ่านทะเลอาณาเขตโดยไม่ได้เข้าไปในน่านน้ำภายใน รัฐชายฝั่งจะดำเนินการจับกุมหรือสอบสวนใด ๆ ไม่ได้

แต่ถ้าการกระทำผิดที่เกิดขึ้นบนเรือต่างชาติ ซึ่งเรือนั้นกำลังแล่นผ่านน่านน้ำอาณาเขตโดยออกมาจากน่านน้ำภายใน รัฐชายฝั่งมีอำนาจจับกุมหรือสอบสวนตามกฎหมายของตนในการพิจารณาว่าการจับกุมควรจะกระทำหรือไม่หรือโดยวิธีใด เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของการเดินเรือประกอบด้วย

หลักการดังกล่าวข้างต้นใช้บังคับเฉพาะเรือของเอกชนและเรือพาณิชย์ของรัฐบาลด้วย สำหรับเรือรบโดยปกติเมื่อเข้ามาในทะเลอาณาเขตของรัฐจะต้องบอกกล่าวล่วงหน้าและต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของรัฐชายฝั่งเกี่ยวกับการผ่านทะเลอาณาเขตถ้าไม่ปฏิบัติตามรัฐชายฝั่งอาจบังคับให้เรื่อนั้นออกจากทะเลอาณาเขตของตนได้ (อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 ข้อ 23 และข้อ 30 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982) จารีตประเพณีระหว่างประเทศไม่ให้สิทธิแก่รัฐชายฝั่งที่จะใช้อำนาจอศาลทั้งทางแพ่งและทางอาญาแก่เรือโดยปราศจากความยินยอมของกัปตันเรือ อนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับ ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้

ในกรณีเกี่ยวกับเสรีภาพในการบินเหนือทะเลอาณาเขต ยังไม่ได้รับการรับรองโดยสมบูรณ์ โดยหลักการแล้วรัฐมีอำนาจออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการบินเหนือทะเลอาณาเขตเหมือนบินผ่านดินแดนของตน

เกี่ยวกับอำนาจอศาลในคดีแพ่ง ข้อ 20 อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 และข้อ 28 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ระบุว่ารัฐไม่มีอำนาจหยุดหรือเปลี่ยนทางเดินเรือของต่างชาติ ซึ่งกำลังผ่านทะเลอาณาเขตเพียงแต่ต้องการดำเนินคดีทางแพ่งกับบุคคลบนเรื่อนั้น สำหรับการจับกุมเรือหรือบังคับคดีต่อเรือซึ่งกำลังผ่านทะเลอาณาเขตเพื่อดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาทางแพ่งก็กระทำไม่ได้เช่นเดียวกันเว้นแต่

ก. เกี่ยวกับข้อผูกพันหรือหนี้สิน ซึ่งเรื่อนั้นได้เข้ารับหรือได้ก่อขึ้นเองในระหว่างหรือเพื่อความมุ่งประสงค์ของการเดินทางผ่านน่านน้ำของรัฐชายฝั่งหรือ

ข. เรือต่างประเทศที่อยู่ในทะเลอาณาเขต หรือกำลังผ่านทะเลอาณาเขตเป็นเรือที่ได้ออกมาจากน่านน้ำภายใน เช่น เรือไปก่อหนี้สินหรือข้อผูกพันทางแพ่งระหว่างอยู่ที่ท่าเรือของรัฐชายฝั่งในกรณีนี้อาจถูกจับกุมดำเนินคดีทางแพ่งได้

ขอบเขตของทะเลอาณาเขต

การกำหนดเส้นฐานสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขตนั้นได้มีหลักการอยู่หลายวิธี นักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า ควรจะลากเส้นฐานขนานไปกับชายฝั่ง ซึ่งไม่สะดวกถ้าชายฝั่งเว้าแหว่งมาก บางท่านเห็นว่าควรลากเส้น

ตรงเชื่อมจุดแหลมของชายฝั่ง และถือเส้นนั้นเป็นเส้นฐานของทะเลอาณาเขต
อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 ข้อ 3 และ
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ข้อ 5 ระบุว่า เส้น
ฐานตามปกติสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ได้แก่แนวน้ำลดตลอดฝั่ง
ทะเล ตามที่ได้หมายไว้ในแผนที่ ซึ่งใช้มาตราส่วนขนาดใหญ่ที่รัฐชายฝั่ง ยอมรับ
นับถืออย่างเป็นทางการแต่ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้า
มาหรือถ้ามีเกาะเป็นแนวตามฝั่งทะเลในบริเวณที่ใกล้เคียงติดต่อกันก็อาจลาก
เส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสม แต่การลากเส้นฐานตรงที่ว่านี้จะต้องไม่หักเห
ไปจากแนวฝั่งทะเล โดยทั่วไปจนเกินสมควรและบริเวณทะเล ซึ่งอยู่ภายในเส้น
ต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอจะให้อยู่ภายในระบบ
น่านน้ำภายในได้ หลักการดังกล่าวพ้องกับคำตัดสินของศาลยุติธรรมระหว่าง
ประเทศในคดีพิพาทเกี่ยวกับการจับปลาระหว่างอังกฤษกับนอร์เวย์ เมื่อวันที่ 18
ธันวาคม 1951 ข้อขัดแย้งระหว่างอังกฤษกับนอร์เวย์ เรื่องมีอยู่ว่าชาวประมง
อังกฤษไปจับปลาในระยะเกิน 3 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งของนอร์เวย์เนื่องจากชาย
ฝั่งของนอร์เวย์คดเคี้ยวเว้าแหว่ง และประกอบไปด้วยโขดหิน และเกาะเล็ก เกาะ
น้อย และแต่ละเกาะก็มีอ่าวการวัดทะเลอาณาเขตเป็นการยาก ดังนั้นนอร์เวย์จึง
ใช้วิธีลากเส้นฐานตรงจากส่วนหน้าสุดของเกาะเล็กเกาะน้อยนั้นเป็นหลักใน
การวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งนอร์เวย์ได้ประกาศพระบรม
ราชโองการวันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1935 กำหนดใช้วิธีดังกล่าว กำหนดเขต
การจับปลาที่ 4 ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน ชาวประมงอังกฤษที่ไปจับปลาในระยะเกิน
3 ไมล์ทะเลถูกจับกุม อังกฤษจึงยื่นคำร้องเมื่อวันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1949
ต่อศาลโลกคัดค้านการลากเส้นฐานตรงของนอร์เวย์ และเขตจับปลา 4 ไมล์
ตามหลักของนอร์เวย์ ทั้งยังขอให้ศาลสั่งให้นอร์เวย์ชดเชยค่าเสียหายแก่ชาว
ประมงอังกฤษที่ถูกจับภายหลังวันที่ 16 กันยายน ค.ศ. 1948 ในเขตทะเลที่
เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นทะเลหลวง ศาลโลกได้ตัดสินว่า การลากเส้นฐานตรง
ของนอร์เวย์เพื่อกำหนดเขตการจับปลาซึ่งศาลพิจารณาว่าเป็นเหมือนทะเล
อาณาเขต ตามพระบรมราชโองการวันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 1935 ไม่ขัดกับ
หลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมติ 8-4 เสียง และ 10 ต่อ 2 เสียง เห็นว่าวิธี
ที่ใช้ในการกำหนดเขตการจับปลา โดยพระบรมราชโองการดังกล่าวไม่ขัดกับ
หลักกฎหมายระหว่างประเทศ และตลอดเวลา 60 ปีที่ผ่านมา อังกฤษไม่เคย
คัดค้านแต่อย่างใด

ศาลได้วางหลักเกณฑ์การลากเส้นฐานตรงว่าเมื่อชายฝั่งมีลักษณะเว้า แหว่งลึกเข้าไปในแผ่นดินมาก หรือเป็นเกาะที่มีความสัมพันธ์กับพื้นดินอย่าง ใกล้ชิด เพียงพอจะอยู่ในระบบน่านน้ำภายในได้ ก็อาจจะลากเส้นฐานตรงแต่ จะต้องไม่ลากหักไปจากทิศทางของฝั่งทะเลโดยทั่วไปจนเกินสมควร

คำพิพากษาของศาลโลกดังกล่าวทำให้เกิดทฤษฎีเส้นฐานตรงขึ้น โดยได้นำมาบัญญัติไว้ในอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 แต่ อนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับไม่ได้กำหนดความยาวสูงสุดของเส้นฐานตรงว่าควรยาวเท่าใด แต่ศาลโลกในคดีดังกล่าว ยอมรับการที่นอร์เวย์ลากเส้นฐานตรงถึง 44 ไมล์ ซึ่งอังกฤษเห็นว่าควรจะยาวเพียง 10 ไมล์ นอกจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ หนึ่ง การลากเส้นฐานตรงจะต้องไม่เป็นการปิดกั้นทะเลอาณาเขตอีกรัฐหนึ่ง จากทะเลหลวง

สำหรับการแบ่งอาณาเขตระหว่างรัฐ ที่มีฝั่งทะเลอยู่ตรงข้ามหรือ ประชิดกัน ถ้าไม่มีความตกลงกันเป็นอย่างอื่น มาตรา 12 อนุสัญญาเจนีวา ว่า ด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 ข้อ 15 อนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ระบุว่าหากไม่มีการตกลงเป็นอย่างอื่น รัฐใดรัฐหนึ่งของสองรัฐย่อมไม่มีสิทธิจะขยายอาณาเขตของตนเลยเส้น มัธยะซึ่งเป็นเส้นกลางลำน้ำวัดออกมาจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเล อาณาเขตของรัฐชายฝั่งในระยะเท่า ๆ กัน

น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขตประกอบ เป็นส่วนหนึ่งของน่านน้ำภายในของรัฐ หลักการในการกำหนดเส้นฐานสำหรับ วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตนั้นมีข้อยกเว้น กล่าวคือ สำหรับทะเลหน้า ท่าเรือ ถ้าท่าเรือมีสิ่งก่อสร้างถาวรตอนนอกสุดของท่าเรือไม่เกินแนวน้ำลด แนวน้ำลดถือเป็นจุดเริ่มต้นของทะเลอาณาเขต แต่ถ้าสิ่งก่อสร้างถาวรดังกล่าว เกินแนวน้ำลดถือสิ่งก่อสร้างนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของทะเลอาณาเขต

ความกว้างของทะเลอาณาเขต

ระหว่างศตวรรษที่ 16-18 ยึดถือกันว่า ความกว้างของทะเลอาณาเขต เท่ากับระยะยิงปืนใหญ่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนักนิติศาสตร์ เช่น Bynkershoek ในปี ค.ศ. 1703 และ Galiani ในปี ค.ศ. 1772 โดยกำหนด ความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้ 3 ไมล์ทะเล ซึ่งเท่ากับระยะยิงของปืนใหญ่

ในเวลานั้น ทั้งนี้เพื่อกำหนดดินแดนของรัฐชายฝั่งเพราะเป็นใหญ่ยิ่งได้ไกลในขณะนั้นเพียง 3 ไมล์เท่านั้น หลัก 3 ไมล์ทะเลได้รับการรับรองอย่างแท้จริงในทางกฎหมาย เมื่อสหรัฐได้ส่งบันทึกวันที่ 8 พฤศจิกายน 1793 ไปให้อังกฤษและฝรั่งเศสยอมรับหลักการความกว้าง 3 ไมล์ทะเลของทะเลอาณาเขต ในศตวรรษที่ 19 หลัก 3 ไมล์ทะเลได้รับการยึดถือจากมหาอำนาจทางทะเลในสมัยนั้น และกำหนดอยู่ในสนธิสัญญาหลายฉบับ เช่น สนธิสัญญาเกี่ยวกับการจับปลาในทะเลเหนือ ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 1886

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 หลักความกว้าง 3 ไมล์ทะเลของทะเลอาณาเขตเริ่มได้รับการคัดค้านจากประเทศต่าง ๆ ที่ต้องการขยายเขตน่านน้ำของตนให้กว้างยิ่งขึ้น

ในปี ค.ศ. 1927 รัสเซียได้เรียกร้องให้ขยายความกว้างของทะเลอาณาเขตออกไปเป็น 12 ไมล์ ในการประชุมภายใต้ความอุปถัมภ์ของสันนิบาตชาติในปี ค.ศ. 1930 มีประเทศเข้าร่วมประชุม 36 ประเทศ 18 ประเทศเป็นมหาอำนาจทางทะเลซึ่งมีกิจการเดินเรือทางทะเล คิดได้ 80% (นับจำนวนเป็นตัน) ของเรือเดินทะเลทั้งหมด มีความเห็นว่าควรจะยึดหลักความกว้างของทะเลอาณาเขตเป็นระยะ 3 ไมล์อย่างเดิม ทำให้ที่ประชุมในครั้งนั้นไม่สามารถตกลงกันได้ อังกฤษและสหรัฐอเมริกาก็ยังยึดหลักความกว้างของทะเลอาณาเขต 3 ไมล์อยู่ หลัก 3 ไมล์ทะเลใช้เป็นพื้นฐานในการทำสนธิสัญญาหลายฉบับ เช่น อนุสัญญากรุงเฮก วันที่ 6 พฤษภาคม 1882 เกี่ยวกับการตรวจในการจับปลาในทะเลเหนือ อนุสัญญากรุงคอนสแตนติโนเปิล วันที่ 29 ตุลาคม 1908 เกี่ยวกับคลองสุเอซ อนุสัญญาเจนีวาวันที่ 20 ตุลาคม 1921 เกี่ยวกับเกาะอาแลนส์

นักสถิติชาวสหรัฐอเมริกา S. W. Boggs ได้บันทึกไว้ว่าใน ปี ค.ศ. 1951 ประเทศที่ยังยึดถือหลักความกว้างของทะเลอาณาเขต 3 ไมล์ ยังเป็นประเทศมหาอำนาจทางทะเลที่มีเรือสินค้า 79% (คิดเป็นจำนวนตัน) ของเรือทั้งหมด

หลัก 3 ไมล์ ของทะเลอาณาเขตยังเป็นหลักการที่ประเทศมหาอำนาจทางทะเลยึดถืออยู่ จนถึง ค.ศ. 1958 แม้ว่าจะได้รับการคัดค้านจาก

ประเทศรัสเซีย ประเทศค่ายคอมมิวนิสต์ ประเทศในทวีปแอฟริกา ประเทศที่กำลังพัฒนาและไอซ์แลนด์ ประเทศเหล่านี้ ต้องการให้ขยายทะเลอาณาเขตออกไปให้กว้างกว่า 3 ไมล์ เพื่อประโยชน์ในการประมง เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า ภายในทะเลอาณาเขต ถือว่าเป็นเขตประมงจำเพาะของรัฐชายฝั่ง ดังนั้น จึงเกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีเรือประมงที่ทันสมัย สามารถหาปลาได้ในระยะไกล เช่น ประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ นอร์เวย์ ญี่ปุ่น ฮอลแลนด์ ประเทศเหล่านี้ไม่ต้องการให้ขอบเขตของทะเลอาณาเขตกว้างมากเกินไป เพื่อประโยชน์ในการเดินเรือ และการประมงของตนในทะเลหลวง ขณะเดียวกันประเทศที่ไม่มีเรือประมงทำการจับปลาในระยะไกลด้อยในทางเทคโนโลยีจำเป็นต้องลงทุนเพื่อประโยชน์ของประชาชนของตน ก็ต้องการขยายทะเลอาณาเขตของตนให้กว้างที่สุด เช่น ประเทศไอซ์แลนด์ อาเจนตินา เปรู เม็กซิโก ชิลี มอริออคโค เลบานอน ตูนิเซีย และอินโดนีเซีย นอกจากนั้นยังมีเหตุผลทางการเมือง โดยประเทศในโลกที่ 3 ที่กำลังพัฒนาอ้างว่า การที่ทะเลอาณาเขตกว้าง 3 ไมล์ หรือแม้แต่ 6 ไมล์ ทำให้ประเทศที่มีแสนยานุภาพทางทะเลสามารถกระทำการบีบคั้นทางการเมืองต่อรัฐชายฝั่งโดยนำเรือรบของตนมาจอดอยู่นอกทะเลอาณาเขตซึ่งระยะ 3 ไมล์หรือ 6 ไมล์ ยังอยู่ในระยะวิถีของปืนเรือรบ ที่จะกระทำการได้

แต่ก่อน ค.ศ. 1958 ก็ยังมีประเทศอื่นประกาศขยายความกว้างของทะเลอาณาเขตของตนเกินกว่า 3 ไมล์ เช่น นอร์เวย์ เดนมาร์ก สวีเดน และไอซ์แลนด์ ขยายเป็น 4 ไมล์ ประเทศโคลอมเบีย อียิปต์ สเปน กรีซ อินเดีย อิตาลี มอริออคโค ปอร์ตุเกส ตุรกี ยูโกสโลวาเกีย ขยายเป็น 6 ไมล์ เม็กซิโก 9 ไมล์ รัสเซีย บัลแกเรีย รומานี 12 ไมล์

หลังจากที่บริษัทน้ำมันอเมริกันชื่อ Magnolia petroleum สามารถขุดพบน้ำมันในไหล่ทวีปใต้ทะเลในบริเวณห่างจากฝั่งรัฐหลุยเซียน่า 28 ไมล์ ในวันที่ 28 กันยายน 1945 ประธานาธิบดีทรูแมนได้ออกประกาศสิทธิที่จะแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรบริเวณไหล่ทวีปใต้ทะเลที่มีอาณาเขตต่อ

เนื่องจากผืนแผ่นดินสหรัฐอเมริกาแต่ผู้เพียงแม้จะอยู่ใต้ทะเลหลวงก็ตาม แต่คำประกาศของประธานาธิบดีทรูแมนมุ่งเฉพาะไหล่ทวีปเท่านั้น จากคำประกาศนี้ทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจต่อทรัพยากรธรรมชาติใต้ทะเลหลวง หลังจากนั้นประเทศหลายประเทศในกลุ่มมลาตินอเมริกันโดยมิได้แยกแยะปัญหาไหล่ทวีปกับปัญหาการจับปลาได้ ทำการประกาศรวมบริเวณที่เป็นไหล่ทวีปให้อยู่ในทะเลอาณาเขตของตน เพื่อจะได้สงวนทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดในบริเวณไหล่ทวีป รวมทั้งการจับปลาแก่พลเมืองของตนในระยะ 200 ไมล์ จากฝั่ง เริ่มด้วยประเทศชิลีได้ประกาศขยายเขตทะเลอาณาเขตออกไป 200 ไมล์ เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 1947 ติดตามด้วยประเทศเปรู และในปี ค.ศ. 1952 อีควาดอร์ก็ประกาศเช่นเดียวกันได้มีคำประกาศร่วมกันของประเทศชิลี เปรู และอีควาดอร์ที่ Santiago วันที่ 18 สิงหาคม 1952 ยืนยันอำนาจอธิปไตย และอำนาจอศาลในระยะ 200 ไมล์ จากฝั่ง ต่อมาประเทศปานามา บราซิล อาเจนตินา คอสตาริกา นิการากัว เอลซาวาดอร์ และอุรุกวัย ก็ประกาศขยายทะเลอาณาเขตของตนเป็น 200 ไมล์ทะเลบ้าง สำหรับเหตุผลที่ประเทศกลุ่มลาตินอเมริกัน ต้องการขยายเขตทางทะเลของตนออกไปจนถึง 200 ไมล์ เพราะต้องการให้อาณาเขตทางทะเลของตนครอบคลุมไปถึงกระแสน้ำอุ่น Humboldt อันเป็นแหล่งอุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติและปลาจำนวนมาก และเพื่อสงวนพันธุ์ปลาให้พ้นจากกองเรือประมงของประเทศที่ก้าวหน้าในการประมง ซึ่งมีกองเรือประมงสามารถจับปลาได้ในระยะไกล การจับปลามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ โดยเฉพาะประเทศเปรู ซึ่งมีอาชีพในการประมงเป็นหลัก แม้ว่าประเทศเหล่านี้จะประกาศขยายเขตน่านน้ำของตนไป 200 ไมล์ แต่มีเพียง 4 ประเทศที่ใช้สิทธิเหนือทะเลอาณาเขตตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาเจนีวาอย่างสมบูรณ์คือประเทศอีควาดอร์ ปานามา บราซิล และเปรู แต่ประเทศอื่นไม่ห้ามการเดินทางเรือหรือการบินผ่าน ประเทศอุรุกวัยถือว่าการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขตใช้เฉพาะใน 12 ไมล์แรกจากฝั่ง ส่วนอีก 188 ไมล์หลัง เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่านเป็นไปอย่างสมบูรณ์ เช่นในทะเลหลวง แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศในทวีปอเมริกาที่ขยายเขตทะเลอาณาเขตของตนไปเพียง

12 ไมล์เท่านั้น เช่นประเทศคิวบา โคลอมเบีย กัวเตมาลา ไฮติ ฮวนดูรัส จาไมกา เม็กซิโก ทรินิแดด และเวเนซุเอลล่า นอกจากนั้นบางประเทศใน ทวีปอาฟริกา ซึ่งเพิ่งได้รับเอกราชก็ได้ขยายเขตน่านน้ำของตนไปถึง 30 ไมล์ ก็มี

ตามสถิติในต้นปี ค.ศ. 1975 มีประเทศต่าง ๆ ยึดถือความกว้าง ของทะเลอาณาเขตดังนี้¹

22 รัฐ รวมทั้งอังกฤษและสหรัฐอเมริกายึดถือหลักความกว้าง 3 ไมล์

4 รัฐ ยึดหลักความกว้าง 4 ไมล์

11 รัฐ ยึดหลักความกว้าง 6 ไมล์

2 รัฐ ยึดหลักความกว้าง 10 ไมล์

53 รัฐ ยึดหลักความกว้าง 12 ไมล์

10 รัฐ ยึดหลักความกว้างเกิน 12 ไมล์ แต่ไม่ถึง 200 ไมล์

8 รัฐ ขยายเขตน่านน้ำไปจนถึง 200 ไมล์

ญี่ปุ่นประกาศขยายเขตทะเลอาณาเขตเป็น 12 ไมล์ ในเดือน มีนาคม 1977 ประเทศไทยได้ออก พ.ร.บ.กำหนดความกว้างของทะเลอาณา เขตเป็น 12 ไมล์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2509 และฝรั่งเศสก็ประกาศ เป็น 12 ไมล์ บ้าง เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 1971

ตามสถิติจะเห็นว่าประเทศส่วนใหญ่ขยายความกว้างของทะเล อาณาเขตของตนเกิน 3 ไมล์ และ 53 ประเทศ ยึดหลักความกว้างของทะเล อาณาเขต 12 ไมล์ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศที่ยังใช้หลัก 3 ไมล์ อยู่ไม่เห็นชอบในการขยายทะเลอาณาเขตออกไปเกิน 3 ไมล์ การขยายอำนาจ ของรัฐเหนือพื้นน้ำในทะเลหลวง บางครั้งอาจเกิดกรณีพิพาทได้ เช่น ในปี ค.ศ. 1972 อังกฤษและเยอรมันตะวันตก ได้ยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมระหว่าง ประเทศ กรณีประเทศไอซ์แลนด์ขยายเขตประมงจำเพาะของตนไปถึง 50 ไมล์ แต่ไอซ์แลนด์ไม่ยอมรับอำนาจศาลอังกฤษและเยอรมันตะวันตกขอให้

¹ Philippe Manin, Droit international public p. 279

ศาลพิจารณาว่า การขยายเขตประมงจำเพาะของไอซ์แลนด์ไปถึง 50 ไมล์ จะขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ และไอซ์แลนด์มีสิทธิที่จะอ้างสิทธิในเขตทะเล 50 ไมล์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิของอังกฤษและเยอรมันตะวันตกที่มีมาก่อนหรือไม่ ศาลยุติธรรมได้ปฏิเสธที่จะชี้ว่า การขยายเขตประมงจำเพาะไปในทะเล 50 ไมล์นั้น จะขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ แต่ได้พิพากษาว่าการอ้างสิทธิของไอซ์แลนด์ในทะเล 50 ไมล์ ไม่เป็นการขัดต่อสิทธิทางประวัติศาสตร์ในการประมงของอังกฤษและเยอรมันตะวันตก

คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติได้ยอมรับว่าตามทางปฏิบัติระหว่างประเทศเกี่ยวกับขอบเขตของทะเลอาณาเขตยังไม่มีหลักการที่แน่นอน แต่กฎหมายระหว่างประเทศไม่ยอมรับการขยายทะเลอาณาเขตเกินกว่า 12 ไมล์ การกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตจะต้องกำหนดโดยการประชุมระหว่างประเทศ

การประชุมกฎหมายทะเลที่กรุงเจนีวา สวิสเซอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1958 และ 1960

การประชุมกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลครั้งที่ 1 ภายใต้การอำนวยการขององค์การสหประชาชาติครั้งแรก จัดขึ้นระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ - 27 เมษายน 1958 ณ ที่ทำการขององค์การสหประชาชาติในยุโรปที่นครเจนีวาประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมถึง 86 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย

ที่ประชุมครั้งนี้ไม่สามารถตกลงกันได้ในการกำหนดขอบเขตความกว้างของทะเลอาณาเขต เพราะความคิดเห็นและผลประโยชน์ที่ขัดแย้งในทางเศรษฐกิจและการเมือง ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นของรัฐที่เข้าร่วมประชุมรัสเซีย และประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ ต้องการขยายความกว้างของทะเลอาณาเขตออกไปเป็น 12 ไมล์ สหรัฐอเมริกาและประเทศฝ่ายตะวันตกต้องการให้อยู่ระดับเดิม 3 ไมล์ เมื่อไม่สามารถตกลงกันได้ในที่ประชุม สหรัฐอเมริกาในนามของประเทศ ฝ่ายตะวันตกได้เสนอหลัก 6 + 6 หมายถึงความกว้างของทะเลอาณาเขตอยู่ใน 6 ไมล์แรก ส่วน 6 ไมล์หลังถัดจาก

ทะเลอาณาเขตเป็นเขตประมงจำเพาะของรัฐชายฝั่ง ซึ่งรัฐชายฝั่งมีสิทธิจับปลาและประเทศอื่นที่เคยจับปลาในเขตดังกล่าวมาแล้วกว่า 5 ปี ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1958 ก็มีสิทธิจับปลาได้ในเขตนั้นเช่นกัน ข้อเสนอของสหรัฐอเมริกาตั้งกล่าวไม่สามารถตกลงกันได้ในที่ประชุม โดยขาดเสียงสนับสนุนซึ่งกำหนดไว้ 2 ใน 3 ไปเพียง 7 เสียง ดังนั้นอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 เกี่ยวกับทะเลอาณาเขตจึงมิได้กำหนดขอบเขตของทะเลอาณาเขตไว้ ถึงแม้จะตกลงกันไม่ได้ แต่ประเทศส่วนใหญ่ในที่ประชุมก็มีความเห็นพ้องกันว่าหลักความกว้าง 3 ไมล์ของทะเลอาณาเขต เป็นหลักที่ล้าสมัยเสียแล้ว ควรจะขยายกว้างกว่านั้น

ในการประชุมครั้งที่ 2 ที่กรุงเจนีวา สวิสเซอร์แลนด์ เช่นเดียวกัน มีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม 88 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ในการประชุมครั้งนี้ สหรัฐอเมริกา และแคนาดาโดยการสนับสนุนของฝ่ายตะวันตก ได้เสนอหลัก 6 + 6 เข้ามาอีก แต่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็กน้อย โดยกำหนดว่า รัฐที่เคยจับปลาในเขตประมงจำเพาะ (6 ไมล์ถัดจาก ทะเลอาณาเขต) สามารถจับปลาต่อไปได้เพียง 10 ปีเท่านั้น หลังจากนั้นรัฐชายฝั่งแต่ผู้เดียวมีสิทธิในการจับปลาในบริเวณนั้น ข้อเสนอดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม 54 เสียง ซึ่งมติที่ประชุมกำหนดไว้ 55 เสียง (2 ใน 3) จึงขาดความเห็นชอบไปเพียง 1 เสียงเท่านั้น

ความล้มเหลวในการประชุมที่เจนีวาใน ปี ค.ศ. 1958 และ ค.ศ. 1960 ทำให้รัฐทั้งหลายเชื่อว่า เรายังไม่มีหลักการที่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องขอบเขตความกว้างของทะเลอาณาเขต รัฐก็มีสิทธิที่จะกำหนดขอบเขตทะเลอาณาเขตของตนเองได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการขัดกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ถึงกระนั้นก็ดี การขยายขอบเขตทางทะเลอาณาเขตกว้างมากเกินไป ก็อาจไม่ได้รับการยอมรับ ประเทศมหาอำนาจทางทะเลมีความเห็นโน้มเอียงว่าขอบเขตของทะเลอาณาเขตไม่ควรเกิน 12 ไมล์

ความวิวัฒนาการของกฎหมายทะเลภายหลังปี ค.ศ. 1960¹

ภายหลังการประชุมที่เจนีวา เกี่ยวกับกฎหมายทะเลในปี ค.ศ. 1958 และ ค.ศ. 1960 ซึ่งที่ประชุมไม่สามารถตกลงกันได้ในการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต ก่อให้เกิดความคิดและการปฏิบัติของรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตในรูปต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

1. ประเทศที่เห็นด้วยกับหลัก 6 + 6 ซึ่งเคยเสนอในที่ประชุมกฎหมายทะเลที่เจนีวา ปี ค.ศ. 1960 ได้มีการจัดทำอนุสัญญาหลายฉบับโดยยึดหลักดังกล่าว เช่น อนุสัญญาระหว่างอังกฤษและนอร์เวย์วันที่ 17 พฤศจิกายน 1960 อังกฤษ-ไอซ์แลนด์ วันที่ 11 มีนาคม 1961 ฝรั่งเศส-สเปน วันที่ 20 มีนาคม 1967 และสนธิสัญญาที่สำคัญที่สุดได้แก่อนุสัญญายุโรปเกี่ยวกับการจับปลา วันที่ 9 มีนาคม 1964 ซึ่งประกอบด้วย อังกฤษ และประเทศภาคพื้นยุโรปหลายประเทศรวมทั้งไอซ์แลนด์ อนุสัญญานี้ได้ขจัดปัญหาเกี่ยวกับการจับปลาในทะเลเหนือ นอกจากนั้นยังมีหลายประเทศได้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของตน เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สเปน เดนมาร์ก

2. ภายหลัง ค.ศ. 1960 รัฐหลายรัฐโดยเฉพาะรัฐในทวีปอเมริกาใต้ ได้ประกาศเขตทะเลอาณาเขตของตนเอง ตามที่ตนเห็นสมควร และรัฐเหล่านั้นก็ได้ยึดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายไปในแนวเดียวกัน ซึ่งจัดแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

รัฐประเภทแรก ประกาศขยายทะเลอาณาเขตออกไปถึง 200 ไมล์ และถือว่าตนมีสิทธิในน่านน้ำส่วนนี้เต็มที่เหมือนทะเลอาณาเขต เช่น ประเทศอิตาลี (กฎปฏิการวันที่ 10 พฤศจิกายน 1966) ปานามา (กฎหมายวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 1967) บราซิล (พระราชกำหนดวันที่ 25 มีนาคม 1970) และเปรู กฎหมายเกี่ยวกับการบินพลเรือนของเปรูวันที่ 11 พฤศจิกายน 1965 กำหนดว่าเปรูมีอำนาจอธิปไตยเด็ดขาด และอำนาจศาลบนพื้นอากาศเหนือพื้นน้ำจนถึง 200 ไมล์

¹ Hubert Thierry, Droit international public, P. 315

รัฐประเภทที่ 2 ประกอบด้วยรัฐที่ขยายทะเลอาณาเขตของตนไป 200 ไมล์ แต่ยังยอมรับเสรีภาพในการเดินเรือ และการบินผ่านในทะเลอาณาเขตหรือในส่วนหนึ่งของทะเลอาณาเขตประเทศเหล่านี้ได้แก่ประเทศอาเจนตินา ชิลี คอสตาริกา นิการากัว เอลซัลวาดอร์ และอุรุกวัย

รัฐธรรมนูญของเอลซัลวาดอร์ ค.ศ. 1962 ระบุว่าดินแดนของสาธารณรัฐขยายออกไปในทะเลเป็นระยะ 200 ไมล์ ถึงกระนั้นก็ดีประเทศทั้ง 6 ก็ยอมรับสิทธิเสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่านเหนือ่านน้ำมากกว่าสิทธิการผ่านโดยสุจริตในทะเลอาณาเขต

ได้มีการพิจารณากันในที่ประชุมของคณะกรรมการเตรียมร่างการประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 กรรมการบางท่านเห็นว่าในเมื่อไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้ต้องใช้หลักกฎหมายเดียวกันในเขตทะเลอาณาเขตจึงเป็นไปได้ไหมที่จะกำหนดให้รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเด็ดขาดในระยะหนึ่งของทะเลอาณาเขตเช่น 12 ไมล์แรก และในระยะถัดไปที่เกินกว่านั้น รัฐยังคงมีเพียงสิทธิบางอย่าง แต่ต้องให้เสรีภาพในการเดินเรือ การบินผ่าน การวางสาย และท่อใต้ทะเล เพราะจุดประสงค์ที่รัฐขยายทะเลอาณาเขตของตนไปถึง 200 ไมล์ ก็เพื่อสงวนทรัพยากรธรรมชาติในทะเล ซึ่งได้แก่ ปลา แร่ น้ำมันใต้ทะเล เท่านั้น

รัฐประเภทที่ 3 เป็นรัฐในกลุ่มลาตินอเมริกา ซึ่งเห็นพ้องที่จะขยายความกว้างของทะเลอาณาเขตของตนออกไปเพียง 12 ไมล์ ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ประเทศโคลอมเบีย คิวบา กัวติมาลา ไฮติ ฮอนดูรัส จาไมกา เม็กซิโก โคลินิกัน ทรินิแดด และเวเนซุเอลล่า

3. ในปี ค.ศ. 1970 ประเทศในอเมริกาใต้ (ยกเว้นประเทศคิวบาและไฮติ) ได้จัดการประชุมขึ้นที่ลิมา เพื่อจะหาข้อยุติในแนวเดียวกันเกี่ยวกับขอบเขตความกว้างของทะเลอาณาเขต ภายหลังการประชุมได้มีแถลงการณ์เรียกว่า “คำประกาศกรุงลิมา” มีสาระสำคัญพอสรุปได้ว่าประเทศกลุ่มลาตินอเมริกาไม่ได้จำกัดที่จะเรียกร้องความกว้างของทะเลอาณาเขตไปถึง 200 ไมล์ แต่ต้องการสิทธิที่จะกำหนดอำนาจอธิปไตยและอำนาจกฎหมายในทะเลในลักษณะที่สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา

และชีววิทยา และความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผล แต่การปฏิบัติดังกล่าวจะไม่เป็นการขัดขวางเสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่านของทุกชาติ

ความต้องการของประเทศดังกล่าวที่จะมีสิทธิกำหนดขอบเขตทะเลอาณาเขตของตนเอง จะมีผลอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และได้รับการรับรองจากชาติอื่น คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติได้เสนอหลักการที่ใช้ประกอบเป็นแนวทางของที่ประชุมกฎหมายทะเลที่เจนีวาว่ากฎหมายระหว่างประเทศไม่ยอมรับการขยายทะเลอาณาเขตไปเกินกว่า 12 ไมล์ (An. C.D.I. 1956 Vol 2 P. 265)

ประเทศบางประเทศเช่นประเทศโคลอมเบีย เม็กซิโก และเวเนซุเอลล่า ยอมรับความกว้างของทะเลอาณาเขตอยู่ที่ 12 ไมล์ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการมีสิทธิบางอย่างในทะเลหลวงที่ถัดไปจากทะเลอาณาเขตจนถึงระยะ 200 ไมล์ เพื่อประโยชน์ในการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปลา และแร่ธาตุในท้องทะเลให้แก่ชนสัญชาติของตน ซึ่งสาธารณประชาชนจีนและคิวบาก็เห็นชอบกับหลักการดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่าชาติที่กำลังพัฒนาจะไม่ยอมรับหลักการใดเกี่ยวกับทะเลอาณาเขตที่ไม่ให้สิทธิอธิปไตยบางอย่างแก่ตนในพื้นที่ทะเลไกลออกไปในระยะ 200 ไมล์

จากการที่ไม่สามารถตกลงกันได้ถึงขอบเขตความกว้างของทะเลอาณาเขต ในการประชุมเกี่ยวกับกฎหมายทะเลที่กรุงเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1958 และ 1960 ปัญหากฎหมายทะเลจึงยังขาดความแน่นอนและสมบูรณ์ หลังจาก ค.ศ. 1960 ได้มีประเทศเกิดขึ้นใหม่หลายประเทศ และส่วนใหญ่ไม่ยอมเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ด้วยเหตุผลที่ว่าตนไม่ได้เข้าร่วมการพิจารณากฎหมายทะเลในครั้งนั้นด้วย และเนื้อหาของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ทั้ง 4 ฉบับ มีลักษณะที่มุ่งจะรักษาสถานะประโยชน์ในทะเลของประเทศมหาอำนาจทางทะเลมากกว่าประเทศด้อยพัฒนา และสาธารณรัฐประชาชนจีนก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน ดังนั้นประเทศต่าง ๆ หลายประเทศจึงมีความเห็นว่าองค์การสหประชาชาติควรจะได้พิจารณาแก้ไขกฎหมายทะเลโดยการจัดการประชุมระหว่างประเทศขึ้นอีก

ในปี ค.ศ. 1967 ผู้แทนของมอลตาในสหประชาชาติ นายอาร์วิด พาร์โต้ ได้เรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติทำการประชุมเพื่อขจัดปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายทะเลโดยเสนอหลักการที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นทะเล หรือใต้ดินของพื้นทะเลนั้น เป็น “มรดกร่วมของมวลมนุษยชาติ” (The Common Heritage of Mankind)

หลักการของพาร์โต้ได้รับการรับรองโดยมติ 2749 (XXV) ของสมัชชาสหประชาชาติ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับพื้นทะเล (sea bed committee) เพื่อทำหน้าที่ร่างหลักกฎหมายทะเลเสนอต่อที่ประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายทะเลที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป ในที่สุดที่ประชุมสมัชชาใหญ่ก็ได้ตกลงจัดการประชุมระหว่างประเทศกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 ขึ้นที่กรุงคาราคัสประเทศเวเนซุเอลา ระหว่างวันที่ 21 มิถุนายน - 29 สิงหาคม ค.ศ. 1974

ในการประชุมที่กรุงคาราคัส ที่ประชุมยังไม่ลงมติเด็ดขาดยอมรับหลักการใด ๆ จึงจำเป็นจะต้องทำการประชุมระหว่างประเทศในครั้งต่อไปอีกที่กรุงเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1975 ถ้าจะพิจารณาถึงการอภิปรายในที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของรัฐต่าง ๆ 150 คณะ จะเห็นความโน้มเอียงของที่ประชุมต่อหลักการของประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบในหลักการว่า การสร้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขัดขวางการเดินเรือ การบินผ่าน การวางสาย หรือท่อใต้ทะเลในเขตนั้น รัฐชายฝั่งจะมีอำนาจอธิปไตยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเพียงแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในเขตนั้น แต่การใช้อธิปไตยดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งไม่มีทะเลและรัฐชายฝั่งที่อยู่ในลักษณะภูมิศาสตร์ที่เสียเปรียบด้วย ที่ประชุมได้ย้ำถึงความจำเป็นในการสร้างความเสมอภาคเกี่ยวกับการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติของทะเล

ขอบเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่ประชุมเห็นชอบให้มีระยะ 200 ไมล์จากฝั่ง รัฐบางรัฐได้ให้ข้อสังเกตว่า การกำหนดขอบเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นหลักเดียวกันอาจจะไม่เหมาะสม จะต้องคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์

ประกอบด้วย ฉะนั้นจึงควรกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะให้มีระยะไกลเท่ากับเขตของไหล่ทวีป ซึ่งจะทำให้รัฐชายฝั่งมีอำนาจสำรวจและแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด ทั้งในน้ำ ในพื้นดิน ท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล มีอำนาจป้องกันและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ กำจัดมลภาวะและทำการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์

ประเทศมหาอำนาจทางทะเล หรือประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าในการจับปลา ไม่เห็นด้วยกับหลักการเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพราะเห็นว่าประเทศที่ไม่มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำประมงที่ทันสมัยแต่ไม่ประเทศที่มีความสามารถจับปลาได้เข้าไปจับปลา ปลาที่ถึงอายุก็จะตายไปเปล่า ๆ ทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติไปโดยไม่มีประโยชน์

สมัชชาสหประชาชาติ ได้มีการจัดตั้งกรรมการขึ้นพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายทะเล 3 คณะ

คณะที่ 1 พิจารณาปัญหาเฉพาะทะเลส่วนที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐ โดยพิจารณากิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากพื้นดินและดินใต้ผิวดินในทะเลหลวง

คณะที่ 2 พิจารณาปัญหาในทะเลส่วนที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจของรัฐ ปัญหาทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ช่องแคบ ที่ใช้ในการเดินเรือระหว่างประเทศ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเลหลวง รัฐหมู่เกาะ เกาะประเทศที่ไร้ฝั่งทะเล

คณะที่ 3 พิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมในทะเลและการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์

การประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีสมัยการประชุมทั้งสิ้น 11 สมัย เริ่มประชุมในปี ค.ศ. 1973-1982 และได้มีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่เมืองมอนเตโกเป้ประเทศจาไมก้า ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ ร่วมลงนาม 119 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย แต่มีประเทศมหาอำนาจอุตสาหกรรมหลายประเทศที่ไม่ได้ร่วมลงนาม เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันตะวันตก ในการประชุมครั้งนี้ เป็นชัยชนะของกลุ่ม 77 หรือที่เรียกกันว่ากลุ่มประเทศในโลกที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยประเทศด้อยพัฒนา และประเทศกำลังพัฒนาที่เรียกร้องให้มีการรวบรวมกฎหมายทะเลไว้ในเอกสารฉบับเดียว ซึ่งประเทศมหาอำนาจก็ไม่ขัดข้อง เพราะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน ร่างกฎหมายได้ถูกจัดเตรียมโดยประเทศ

สมาชิกขององค์การสหประชาชาติทั้งหมดแทนที่จะจัดทำโดยคณะกรรมการ
กฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติแต่หลักกฎหมายส่วนใหญ่ ถึง 80%
เป็นหลักการของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1985

อนุสัญญาฉบับนี้มีลักษณะเป็นการรวบรวมจารีตประเพณีเกี่ยวกับ
กฎหมายทะเล ที่ได้ยอมรับและถือปฏิบัติอยู่พร้อมทั้งปรับปรุงให้ทันสมัยเพื่อให้
สอดคล้องกับแนวความคิดและทางปฏิบัติของรัฐต่าง ๆ ในปัจจุบันอีกทั้งให้เพิ่ม
เต็มหลักการใหม่ ๆ อีกด้วยซึ่งพอจะสรุปหลักการใหญ่ ๆ โดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

1) ในส่วนที่เกี่ยวกับทะเลอาณาเขต และเขตต่อเนื่อง ข้อ 3 ของ
อนุสัญญาระบุว่าความกว้างของทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่งจะต้องไม่เกิน 12
ไมล์ทะเล ในอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ไม่ได้กำหนดความกว้างไว้ ซึ่งรัฐชาย
ฝั่งมีอำนาจอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ คล้ายกับที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.
1958 แต่ไม่สามารถห้ามการผ่านโดยสุจริตของเรือต่างชาติ รวมทั้งเรือรบ เรือ
ดำน้ำต้องแล่นบนผิวน้ำ และแสดงธงของตน ทั้งนี้ รัฐชายฝั่งอาจจะห้ามการ
ผ่านโดยสุจริตเป็นการชั่วคราวในเขตที่กำหนดถ้าการผ่านนั้นกระทบกระเทือน
ต่อความมั่นคงของตนรวมทั้งการฝึกซ้อมอาวุธแต่ต้องประกาศให้ทราบ (ข้อ 25)

สำหรับเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งตามอนุ
สัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลอาณาเขต และเขตต่อเนื่องกำหนดให้มีเส้นฐานปรกติ
และเส้นฐานตรง แต่กฎหมายทะเล ปี ค.ศ. 1982 ได้กล่าวถึงรัฐหมู่เกาะจึงได้มี
การกำหนดเส้นฐานตรงหมู่เกาะ (Straight archipelagic baselines) ขึ้น

เส้นฐานปรกติและเส้นฐานตรงอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลอาณาเขต
และเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล
ค.ศ. 1982 กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 5 กฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ระบุว่าเส้นฐานปรกติ (Normal
baselines) ได้แก่ แนวน้ำลดตลอดฝั่งตามที่รัฐชายฝั่งกำหนดไว้ในแผนที่ ซึ่งใช้
มาตราส่วนขนาดใหญ่ที่รัฐชายฝั่งรับรองอย่างเป็นทางการ สำหรับรัฐที่มีชายฝั่ง
ลาดชัน แนวน้ำลดก็จะอยู่ใกล้ฝั่ง ส่วนรัฐที่ชายฝั่งมีลักษณะค่อย ๆ ลาดลงสู่ทะเล
เส้นแนวน้ำลดก็จะห่างจากฝั่งมาก ทำให้รัฐนั้นมีอาณาเขตทางทะเลกว้างกว่า
ในการกำหนดจุดน้ำลด รัฐชายฝั่งมีอำนาจกำหนดได้ตามสมควร ซึ่งวิธีกำหนด
จุดน้ำลดไม่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญา ค.ศ. 1958 และ ค.ศ. 1982

เส้นฐานตรง (straight baselines) ข้อ 7 อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่า
ด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดว่า ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและ

ตัดสินเข้ามามากหรือถ้ามีเกาะเรียงราย ตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้

เส้นฐานตรงหมู่เกาะ เป็นของใหม่ซึ่งอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ไม่ได้กล่าวถึง แต่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดเกี่ยวกับน่านน้ำหมู่เกาะ ตามข้อเรียกร้องของรัฐหมู่เกาะ ข้อ 47 (1) ได้กำหนดว่า รัฐหมู่เกาะอาจลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อดูจุดนอกสุดของเกาะที่ตั้งอยู่นอกสุดกับโซดหินที่โผล่พ้นน้ำของหมู่เกาะ โดยล้อมหมู่เกาะไว้ หากภายในเส้นฐานมีเกาะใหญ่อยู่และบริเวณที่ซึ่งอัตราส่วนของบริเวณที่เป็นพื้นน้ำต่อบริเวณที่เป็นพื้นดิน รวมทั้งเกาะปะการังอยู่ในระหว่างอัตรา 1 ต่อ 1 และ 9 ต่อ 1

เรือต่างชาติที่ใช้พลังงานนิวเคลียร์และเรือซึ่งบรรทุกนิวเคลียร์หรือวัตถุที่มีอันตรายหรือเป็นพิษอื่นใดต้องมีเอกสารและปฏิบัติตามมาตรการป้องกันพิเศษที่กำหนดขึ้นสำหรับเรือเช่นนั้นโดยความตกลงระหว่างประเทศ

การขยายทะเลอาณาเขตไป 12 ไมล์ ทำให้พื้นที่ทะเลของช่องแคบหลายแห่งตกเป็นทะเลอาณาเขตของรัฐ ช่องแคบรวมถึง 106 ช่องแคบ ช่องแคบที่สำคัญได้แก่ ช่องแคบ Gibraltar, Malacca, Hormus, Bab EL, Mandeb และ Bosphorus

เขตต่อเนื่องมีความกว้างไม่เกิน 24 ไมล์ นับจากเส้นฐานที่วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต (ข้อ 33) ตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 เขตต่อเนื่องจะมีความกว้างอยู่ภายใน 12 ไมล์ นับจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในเขตต่อเนื่อง รัฐมีสิทธิบางอย่างที่จำกัดเพียงเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร ราชการ การเข้าเมืองหรือการสุขาภิบาลภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตนและลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับข้างต้น ซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน

ทุกชาติมีเสรีภาพในการเดินเรือ และบินผ่านในเขตต่อเนื่อง

2) ในส่วนเกี่ยวกับช่องแคบระหว่างประเทศ อนุสัญญาได้ยอมรับหลักสิทธิการผ่านชั่วคราว (Transit Passage) ซึ่งเป็นหลักการใหม่แทนการผ่านโดยสุจริต เป็นการผ่านช่องแคบที่ใช้ในการเดินเรือระหว่างประเทศจากส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะไปยังอีกส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (ข้อ 37) การผ่านชั่วคราว หมายถึงการใช้เสรีภาพในการเดินเรือและบินผ่านอย่างต่อเนื่อง และเร่งรีบเพื่อผ่านช่อง

แถบระหว่างส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะไปยังอีกส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ข้อ 38 ได้ยืนยันหลักการเสรีภาพในการผ่านชั่วคราวของการเดินเรือ และบินผ่านของทุกชาติในช่องแคบตามข้อ 37 เว้นแต่ว่าช่องแคบนั้นประกอบด้วยเกาะของรัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบ และผืนแผ่นดินใหญ่ของรัฐนั้นจะไม่ถือว่าเป็นสิทธิการผ่านชั่วคราว หากมีเส้นทางออกสู่ทะเลหลวงของเกาะผ่านทะเลหลวงหรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่ให้ความสะดวกในทำนองเดียวกันทั้งในลักษณะการเดินเรือและทางอุทกศาสตร์ และข้อ 44 ยังได้ห้ามรัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบขัดขวางหรือกีดกันการผ่านชั่วคราวด้วย อีกทั้งการใช้สิทธิดังกล่าวยังไม่จำเป็นต้องขออนุญาตล่วงหน้า เรือดำน้ำไม่ต้องลอยบนผิวน้ำเมื่อผ่านช่องแคบไม่เหมือนในทะเลอาณาเขต แต่เรือหรือเครื่องบินที่ผ่านมีหน้าที่ตามข้อ 39 จะต้อง

ก. เดินทางหรือบินผ่านโดยมิชักช้า

ข. งดเว้นการคุกคามใด ๆ หรือการใช้กำลังต่ออธิปไตยบูรณภาพอาณาเขตหรือเอกราชทางการเมืองของรัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบ หรือกระทำโดยลักษณะการอื่นใดอันเป็นการละเมิดหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ

ค. ละเว้นจากกิจกรรมใด ๆ นอกเหนือไปจากกิจกรรมซึ่งตามธรรมดาเกี่ยวข้องกับลักษณะปกติกับการผ่านอย่างต่อเนื่องและเร่งรีบ เว้นแต่เกิดความจำเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือภัยพิบัติ

ง. ปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบมีอำนาจออกกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการผ่านช่องแคบในเรื่องความปลอดภัยในการเดินเรือ ป้องกัน ลดและกำจัดมลภาวะเป็นพิษ ห้ามการจับปลา ขนถ่าย หรือบรรทุกสินค้า หรือบุคคลอันเป็นการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับ เกี่ยวกับการศุลกากร การคลัง การสุขาภิบาล และการเข้าเมืองของรัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบ รัฐที่อยู่ติดกับช่องแคบมีหน้าที่ต้องประกาศให้ทราบถึงอันตรายใด ๆ ต่อการเดินเรือหรือการบินภายในหรือเหนือช่องแคบที่ตนทราบระบอบการผ่านโดยสุจริต

ก็ยังคงขึ้นอยู่กับช่องแคบในการเดินเรือระหว่างประเทศซึ่งไม่เข้ากับสิทธิการผ่านชั่วคราวหรือที่เชื่อมทะเลอาณาเขตของรัฐหนึ่งกับส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐอื่น (ข้อ 45)

3) ในส่วนที่เกี่ยวกับน่านน้ำหมู่เกาะ การประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 8 ได้ยอมรับหลักการใหม่เกี่ยวกับน่านน้ำหมู่เกาะซึ่งรัฐหมู่เกาะ เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และฟิจิ ได้เคยเรียกร้องในการประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ น่านน้ำหมู่เกาะไม่ใช่ น่านน้ำภายในหรือทะเลอาณาเขต เพราะรัฐหมู่เกาะสามารถมีน่านน้ำภายใน และทะเลอาณาเขตของตนเองได้ แต่เป็นน่านน้ำที่อยู่ถัดจากน่านน้ำภายใน

รัฐหมู่เกาะต้องการมีสิทธิในน่านน้ำรอบหมู่เกาะ เพื่อทดแทนความเสียเปรียบที่เกาะมีพื้นที่เล็กและอยู่กระจัดกระจายอีกทั้งเพื่อความมั่นคงของตนเอง ข้อ 46 ได้ให้คำจำกัดความของรัฐหมู่เกาะว่า

รัฐหมู่เกาะหมายถึง รัฐซึ่งประกอบทั้งหมดด้วยหมู่เกาะหนึ่งหรือหลายหมู่เกาะ หมู่เกาะเหล่านี้ประกอบด้วยกลุ่มของเกาะรวมทั้งส่วนต่างๆ ของเกาะ น่านน้ำที่เชื่อมติดต่อกันและกันและลักษณะทางธรรมชาติอื่นซึ่งเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งเกาะน่านน้ำและลักษณะทางธรรมชาติอื่นเช่นว่านั้นประกอบกันขึ้นเป็นองค์ภาวะทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและการเมืองอันหนึ่งอันเดียวกันหรือซึ่งตามประวัติศาสตร์ถือกันว่าเป็นเช่นนั้น

สำหรับประเทศที่มีพื้นดินส่วนหนึ่งอยู่บนทวีป อีกส่วนหนึ่งเป็นเกาะเล็กเกาะน้อยไม่ถือว่าเป็นรัฐหมู่เกาะ การลากเส้นฐานของเส้นหมู่เกาะ ข้อ 47 กำหนดว่า รัฐหมู่เกาะอาจลากเส้นฐานตรงเชื่อมต่อจุดนอกสุดของเกาะที่ตั้งอยู่นอกสุดกับโขดหินที่โผล่พ้นน้ำของหมู่เกาะ โดยล้อมหมู่เกาะไว้ โดยมีเงื่อนไขว่า ภายในเส้นฐานที่ว่ามันจะต้องรวมเกาะใหญ่และความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่เป็นพื้นน้ำต่อบริเวณที่เป็นพื้นดิน รวมทั้งปะการังอยู่ระหว่างอัตรา 1 ต่อ 1 และ 9 ต่อ 1 ความยาวของเส้นฐานเช่นว่านั้นจะต้องไม่เกิน 100 ไมล์ทะเล ยกเว้นไม่เกินร้อยละ 8 ของจำนวนทั้งหมดของเส้นฐานที่ปิดล้อมหมู่เกาะใด ๆ อาจเกินความยาวนั้นได้ จนกระทั่งถึงความ

ยาวมากที่สุดเพียง 125 ไมล์ทะเล การลากเส้นฐานเช่นว่านั้นจะต้องไม่เฉไปมากจนเกินสมควรจากรูปลักษณะทั่วไปของหมู่เกาะและเส้นฐานเช่นว่าจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประกาศหรือสิ่งที่ติดตั้งคล้ายคลึงกัน ซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรไว้บนนั้น หรือ ณ ที่ซึ่งพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำขณะน้ำลดทั้งหมดหรือบางส่วนตั้งอยู่ในระยะที่ไม่เกินความกว้างของทะเลอาณาเขตจากเกาะที่ใกล้ที่สุด อนึ่ง รัฐหมู่เกาะจะต้องไม่นำระบบเส้นฐานเช่นว่ามาใช้ในลักษณะที่จะตัดทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งขาดออกจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ถ้าส่วนหนึ่งของน่านน้ำหมู่เกาะของรัฐหมู่เกาะอยู่ระหว่างสองส่วนของรัฐเพื่อนบ้านรัฐหนึ่งที่ประชิดติดต่อกันใช้สิทธิต่าง ๆ และผลประโยชน์โดยชอบธรรมอื่นทั้งหมดที่มีอยู่ซึ่งรัฐเพื่อนบ้านนั้นได้ใช้มาแต่ดั้งเดิมในน่านน้ำเช่นว่า และสิทธิทั้งหมดที่กำหนดโดยความตกลงระหว่างรัฐเหล่านั้นยังคงมีอยู่และได้รับการเคารพต่อไปและรัฐหมู่เกาะจะต้องประกาศให้ทราบโดยชอบซึ่งแผนที่หรือรายการจุดพิกัดทางภูมิศาสตร์เช่นว่านั้น และจะต้องส่งสำเนาแผนที่หรือรายการดังกล่าวอย่างละหนึ่งชุดให้เลขาธิการสหประชาชาติเก็บรักษาไว้

ความกว้างของทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป วัตถุประสงค์ของหมู่เกาะดังกล่าวข้างต้น

สถานะทางกฎหมายของน่านน้ำหมู่เกาะ

จุดประสงค์ของรัฐหมู่เกาะ (Archipelagic States) ที่ต้องการให้มีการรับรองหลักการของน่านน้ำหมู่เกาะมีทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจ แม้ว่าจะได้มีการยอมรับหลักการของเขตเศรษฐกิจจำเพาะแล้วก็ตามรัฐหมู่เกาะก็ยังต้องการอำนาจอธิปไตยในน่านน้ำหมู่เกาะใกล้เคียงกับอำนาจอธิปไตยของรัฐในทะเลอาณาเขตหรือน่านน้ำภายใน

ข้อ 4๖ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลยอมรับอำนาจอธิปไตยของรัฐหมู่เกาะในพื้นน้ำ พื้นดินท้องทะเล ดินใต้ผิวดินห้วงอากาศเหนือหมู่เกาะและทรัพยากรที่มีอยู่โดยระบุว่า อธิปไตยของรัฐหมู่เกาะขยายไปถึงน่านน้ำซึ่งถูกปิดล้อมโดยเส้นฐานหมู่เกาะที่ลากขึ้นตามข้อ 47 อันเรียกว่า น่านน้ำหมู่เกาะ โดยไม่คำนึงถึงความลึกหรือระยะห่างจากชายฝั่งของน่านน้ำ

นั้น อธิปไตยนี้ขยายไปถึงห้วงอากาศเหนือบริเวณน่านน้ำหมู่เกาะรวมทั้ง
พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินและทรัพยากรที่มีอยู่ในนั้นด้วยระบอบ
การผ่านช่องทางทะเลน่านน้ำหมู่เกาะที่ก่อตั้งขึ้นในภาคนี้จะไม่กระทบถึง
สภาพของน่านน้ำหมู่เกาะในกรณีอื่น ๆ รวมทั้งช่องทางทะเลหรือการใช้
อธิปไตยของหมู่เกาะเหนือน่านน้ำเช่นว่าและห้วงอวกาศ พื้นดินท้องทะเล
กับดินใต้ผิวดินของน่านน้ำและทรัพยากรที่มีอยู่ในนั้นแต่การใช้อำนาจอธิปไตย
ของหมู่เกาะอยู่ในขอบเขตจำกัดไม่เหมือนอำนาจอธิปไตยของรัฐเหนือ
น่านน้ำภายในของตน หมู่เกาะต้องคำนึงถึงสิทธิของรัฐข้างเคียงด้วยโดย
ทำการเจรจาหรือทำความตกลง 2 ฝ่ายเกี่ยวกับการจับปลาหรือผลประโยชน์
อย่างอื่นของรัฐทั้ง 2 ข้อ 51 กำหนดว่าโดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อข้อ 49 รัฐ
หมู่เกาะจะต้องเคารพความตกลงต่าง ๆ ที่มีอยู่กับรัฐอื่นและจะต้องยอมรับ
สิทธิการจับปลาที่มีมาแต่ดั้งเดิมรวมทั้งกิจกรรมโดยชอบธรรมอื่นใดของรัฐ
เพื่อนบ้านที่ประชิดติดต่อกันในบริเวณบางบริเวณที่อยู่ในน่านน้ำหมู่เกาะ
ข้อกำหนดและเงื่อนไขในการใช้สิทธิและดำเนินกิจกรรมเช่นว่านั้นรวมทั้ง
ลักษณะขอบข่ายและพื้นที่ที่ข้อกำหนดและเงื่อนไขเหล่านั้นใช้บังคับ เมื่อ
รัฐใดรัฐหนึ่งที่เกี่ยวข้องร้องขอให้กำหนดโดยความตกลงทวิภาคีระหว่างรัฐ
เหล่านั้นสิทธิเช่นว่าจะโอนหรือแบ่งสรรให้แก่รัฐที่สามหรือคนชาติของรัฐ
ที่สามมิได้และรัฐหมู่เกาะจะต้องเคารพสายเคเบิลใต้ทะเลที่มีอยู่ซึ่งรัฐอื่น
เป็นผู้วางไว้และผ่านน่านน้ำของตนโดยไม่ได้วางขึ้นบนแผ่นดินรัฐหมู่เกาะ
จะต้องอนุญาตให้มีการบำรุงรักษาและเปลี่ยนสายเคเบิลเช่นว่าเมื่อได้รับแจ้ง
ให้ทราบโดยชอบเกี่ยวกับที่ตั้งของสายเคเบิลและเจตนาที่จะซ่อมแซมหรือ
เปลี่ยนสายเคเบิลนั้น

ทุกชาติมีเสรีภาพในการเดินเรือโดยใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริตในน่านน้ำ
หมู่เกาะแต่รัฐหมู่เกาะก็สามารถระงับสิทธิการผ่านโดยสุจริตของเรือต่างชาติ
ไว้ชั่วคราวในบริเวณที่ระบุไว้ในน่านน้ำหมู่เกาะของตน หากการระงับเช่นว่า
นั้นมีความจำเป็นยิ่งต่อการรักษาความมั่นคงของตนการระงับดังกล่าวจะมีผล
หลังจากที่ได้ประกาศให้ทราบโดยชอบเท่านั้น การห้ามเรือต่างชาติดังกล่าว
รัฐหมู่เกาะจะต้องไม่เลือกปฏิบัติทั้งในรูปแบบหรือตามข้อเท็จจริงระหว่าง
เรือต่างชาติ ข้อ 52 (2) การผ่านช่องทางทะเลหมู่เกาะของเรือและอากาศยาน

ต้องเดินทางตามวิธีการปกติโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อการผ่านอย่างต่อเนื่อง เร่งรีบและไม่ถูกกีดขวางระหว่างส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะกับอีกส่วนหนึ่งของทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพื่อตอบสนองต่อการที่รัฐชายฝั่งยอมให้มีการใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริต อนุสัญญากฎหมายทะเลจึงยอมให้รัฐหมู่เกาะมีสิทธิกำหนดเส้นทางเดินเรือและเดินอากาศเพื่อความปลอดภัยในการเดินเรือและเดินอากาศ การกำหนดเส้นทางดังกล่าว ข้อ 53 ระบุว่า เส้นทางทะเลและเส้นทางบินดังกล่าวจะต้องตัดผ่านน่านน้ำหมู่เกาะและทะเลอาณาเขตที่ประชิดติดกัน และจะต้องรวมถึงเส้นทางผ่านตามปกติทั้งปวงที่ใช้เป็นเส้นทางในการเดินเรือหรือการบินผ่านระหว่างประเทศผ่านหรือเหนือน่านน้ำหมู่เกาะ และภายในเส้นทางดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรือร่อนน้ำในการเดินเรือตามปกติทั้งปวง โดยมีเงื่อนไขว่าความซับซ้อนกันของเส้นทางที่มีความสะดวก ทำนองเดียวกันระหว่างจุดเข้าและจุดออกเดียวกันจะต้องไม่เป็นสิ่งจำเป็น ช่องทางทะเลและเส้นทางบินดังกล่าวจะถูกกำหนดโดยอนุกรมของเส้นแทนต่อเนื่องจากจุดเข้าของเส้นทางผ่านไปยังจุดออก เรือและอากาศยานในการผ่านช่องทางทะเลหมู่เกาะจะต้องไม่หักเหเส้นทางออกไปยังด้านใดด้านหนึ่งของเส้นแทนเช่นว่าเกินกว่า 25 ไมล์ทะเล ในระหว่างการผ่านโดยมีเงื่อนไขว่า เรือและอากาศยานเช่นว่าจะต้องไม่เข้าไปใกล้ฝั่งเป็นระยะทางเกินกว่าร้อยละ 10 ของระยะทางระหว่างจุดที่ใกล้ที่สุดบนเกาะที่อยู่ติดกับช่องทางทะเล

รัฐหมู่เกาะซึ่งกำหนดช่องทางทะเลภายใต้ข้อนี้อาจระบุแผนแบ่งแนวจราจร สำหรับการผ่านโดยปลอดภัยของเรือซึ่งผ่านช่องที่แคบในช่องทะเลเช่นว่าก็ได้ ข้อ 53 (8)

เมื่อพฤติการณ์บังคับหลังจากที่ได้มีการประกาศให้ทราบโดยชอบแล้ว รัฐหมู่เกาะอาจให้ใช้ช่องทางทะเลหรือแผนแบ่งแนวจราจรอื่น ๆ แทนช่องทางทะเลหรือแผนแบ่งแนวจราจรใด ๆ ที่ตนได้ระบุหรือกำหนดไว้ก่อนหน้านี้ นั้นได้ ข้อ 53 (7)

ช่องทางทะเลและแผนแบ่งแนวจราจรเช่นว่าจะต้องสอดคล้องกับข้อบังคับระหว่างประเทศซึ่งยอมรับกันโดยทั่วไป ข้อ 53 (8)

ในการระบุให้ใช้ช่องทางทะเลอื่นแทนหรือในการกำหนดหรือให้ใช้แผนแบ่งแนวจราจรอื่นแทน รัฐหมู่เกาะจะต้องยื่นข้อเสนอไปยังองค์การระหว่าง

ประเทศที่มีอำนาจเพื่อให้การยอมรับ องค์การฯ อาจยอมรับเฉพาะแต่ช่องทาง ทะเลและแผนแบ่งแนวพรมแดนที่อาจตกลงกับรัฐหมู่เกาะนั้น หลังจากนั้นรัฐ หมู่เกาะจึงอาจจะระบุกำหนดหรือให้ใช้ช่องทางทะเลและแผนแบ่งแนวพรมแดน นั้นแทนได้ ข้อ 53 (9)

รัฐหมู่เกาะจะต้องแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งแกนของช่องทางทะเลและแผน แบ่งแนวพรมแดนทั้งปวงที่ตนได้ระบุหรือกำหนดไว้ในแผนที่ซึ่งจะต้องประกาศ ให้ทราบโดยชอบ ข้อ 53 (10)

เรือที่อยู่ในระหว่างการผ่านช่องทางทะเลหมู่เกาะจะต้องเคารพช่องทาง ทะเลและแผนแบ่งแนวพรมแดนที่มีผลใช้บังคับซึ่งกำหนดขึ้นตามข้อนี้ ข้อ 53 (11)

ถ้ารัฐหมู่เกาะมิได้กำหนดช่องทางทะเลหรือเส้นทางบิน การใช้สิทธิ การผ่านช่องทางทะเลหมู่เกาะอาจจะกระทำได้โดยการผ่านเส้นทางซึ่งใช้กัน เป็นปกติในการเดินเรือระหว่างประเทศ ข้อ 53 (12)

พอสรุปได้ว่าเส้นทางที่รัฐหมู่เกาะกำหนดในการเดินเรือหรือการบิน จะต้องสอดคล้องกับเส้นทางปกติในการเดินเรือและเดินอากาศระหว่าง ประเทศซึ่งจะแก้ไขได้ก็ต้องเสนอให้องค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจยอมรับ เช่นองค์การที่ปรึกษาการเดินเรือระหว่างรัฐบาล ถ้ารัฐหมู่เกาะไม่ได้กำหนด เส้นทางไว้ก็อาจใช้เส้นทางปกติในการเดินเรือระหว่างประเทศ

สถานภาพทางกฎหมายในการผ่านน่านน้ำหมู่เกาะมีลักษณะใกล้เคียง กับสิทธิการผ่านชั่วคราวในช่องแคบระหว่างประเทศ

- 4) ไหล่ทวีป (Continental Shelf) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ได้แก้ไขหลักการกำหนดขอบเขตไหล่ทวีป ข้อ 76(1) ของอนุสัญญานี้บัญญัติว่า ไหล่ทวีปประกอบด้วยพื้นดินท้องทะเล และดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเลซึ่ง ขยายออกไปเลยทะเล อาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของ ดินแดนทางบกของตน จนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือถึงระยะ 200 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีป ขยายไปไม่ถึงระยะนั้น

อนุสัญญานี้ได้ยกเลิกวิธีการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีปซึ่ง ตามอนุสัญญา ค.ศ.1958 ให้ขยายไปได้ถึงความลึก 200 เมตร หรือเกินกว่านั้นได้ ถ้ารัฐชายฝั่งมีความสามารถแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในไหล่ทวีป

ซึ่งเป็นประโยชน์แก่รัฐที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แต่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดให้รัฐชายฝั่งทุกรัฐมีสิทธิในไหล่ทวีปเป็นอย่างต่ำถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต แม้ว่าขอบนอกสุดของไหล่ทวีปจะขยายไปไม่ถึงก็ตาม แต่รัฐที่มีขอบนอกของไหล่ทวีปเกิน 200 ไมล์ อาณาเขตบริเวณไหล่ทวีปก็ขยายไปถึงขอบนอกสุดของไหล่ทวีป ซึ่งเกิน 200 ไมล์ ได้ แต่ต้องไม่เกิน 350 ไมล์ จากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต หรือจะต้องห่างไม่เกิน 100 ไมล์ทะเล จากแนวน้ำลึก 2,500 เมตร ซึ่งเป็นเส้นเชื่อมต่อความลึก 2,500 เมตร นั้น ข้อ 76 (5) แต่ในกรณีที่มีแนวสันเขาใต้ทะเล เขตขอบนอกของไหล่ทวีปจะห่างไม่เกิน 350 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต เว้นแต่ชั้นความสูงใต้ทะเล ซึ่งเป็นส่วนประกอบตามธรรมชาติของขอบทวีป เช่น ส่วนชั้น ที่ราบสูง ชะง่อน สันดอน และยอดสูงใต้ทะเล ในกรณีนี้ ก็อาจจะขยายเกิน 350 ไมล์ ได้ ข้อ 76 (6)

การกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีปที่มีความกว้างเกิน 200 ไมล์ทะเลนั้นอนุสัญญา ค.ศ. 1982 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดเขตไหล่ทวีป ซึ่งรัฐชายฝั่งจะต้องมอบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขอบเขตไหล่ทวีปของตน คณะกรรมาธิการจะให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐชายฝั่งเกี่ยวกับการกำหนดขอบนอกของไหล่ทวีปของรัฐนั้น เขตของไหล่ทวีปที่รัฐชายฝั่งกำหนดตามข้อเสนอของคณะกรรมการถือว่าสิ้นสุด และมีผลผูกพัน

สำหรับการกำหนดเขตไหล่ทวีประหว่างรัฐ ซึ่งฝั่งทะเลอยู่ประชิดกัน หรืออยู่ตรงข้าม อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 เกี่ยวกับไหล่ทวีปมาตรา 6 กำหนดให้ทำความตกลงกัน ถ้าไม่มีการตกลงกันก็ให้ใช้เส้นมัธยะเป็นเขตแดน ในกรณีไหล่ทวีปเดียวกันตั้งอยู่ประชิดกับอาณาเขตของรัฐ 2 รัฐ หรือมากกว่าซึ่งมีฝั่งทะเลอยู่ตรงข้าม และในกรณีที่ไหล่ทวีปเดียวกัน ตั้งอยู่ประชิดอาณาเขตของรัฐ 2 รัฐ ซึ่งประชิดกันหากไม่มีการตกลงกันเขตแดนจะกำหนดขึ้นโดยการใช้หลักระยะห่างเท่ากัน จากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐแต่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเขตไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลประชิดกันหรืออยู่ตรงข้าม มาตรา 83 ระบุแต่เพียงว่าให้กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม การที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติวิธีการแบ่งเขตไหล่ทวีปไว้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐที่มีปัญหาข้อพิพาทหาทางเจรจาตกลงระหว่างกัน

ในปี ค.ศ. 1969 ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ตัดสินคดีพิพาทระหว่างเยอรมันตะวันตก ซึ่งไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 กับเดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ เกี่ยวกับการแบ่งไหล่ทวีปในทะเลเหนือ ซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ตัดสินเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 1969 โดยให้หลักเกณฑ์ว่า อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 เกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีปโดยหลักเส้นมัธยะ (Equidistance Line) ยังไม่เป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศ การแบ่งไหล่ทวีปโดยทำความตกลงระหว่างรัฐบาลฐานความยุติธรรม จึงถือว่าเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และการเจรจาจะต้องคำนึงถึงสภาพการณ์ที่ถูกต้อง เช่น รูปลักษณะของชายฝั่ง หรือลักษณะพิเศษลักษณะทางฟิสิกส์ ธรณีวิทยา และทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ความสัมพันธ์ที่สมควรระหว่างความกว้างของไหล่ทวีปและความยาวของชายฝั่งและไหล่ทวีปจะต้องเป็นส่วนต่อเนื่องทางธรรมชาติของดินแดนของตนจะไปลูกล้าส่วนต่อเนื่องทางธรรมชาติของรัฐอื่นไม่ได้ นอกจากนี้ ในคดีระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษเกี่ยวกับไหล่ทวีปในมหาสมุทรแอตแลนติก คำตัดสินอนุญาโตตุลาการวันที่ 30 มิถุนายน 1977 ก็ได้ยืนยันหลักการเดียวกับศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ คือ ให้ยึดหลักความยุติธรรมในการทำข้อตกลงระหว่างรัฐในการแบ่งไหล่ทวีป

คดีไหล่ทวีปของทะเลเหนือระหว่างเดนมาร์ก เยอรมันตะวันตกและเยอรมันตะวันตก เนเธอร์แลนด์

ข้อเท็จจริง

เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1967 ได้มีการทำความตกลง 2 ฉบับระหว่างเดนมาร์ก เยอรมันตะวันตกและเยอรมันตะวันตก เนเธอร์แลนด์ ตกลงนำข้อพิพาทเกี่ยวกับไหล่ทวีปในทะเลเหนือของประเทศคู่กรณีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ตามสภาพภูมิประเทศของไหล่ทวีปในทะเลเหนือความลึกของน้ำไม่เกิน 200 เมตร ก่อนหน้านั้นเคยมีข้อตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีประหว่างอังกฤษกับนอร์เวย์ เดนมาร์กกับเนเธอร์แลนด์ ซึ่งกำหนดเขตไหล่ทวีป โดยถือเส้นกึ่งกลางของไหล่ทวีปส่วนละเท่ากันเป็นเส้นแบ่งเขตเยอรมันกับเดนมาร์ก ได้ทำข้อตกลงเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ. 1965 และเยอรมันทำกับเนเธอร์แลนด์ วันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 1964 สามารถตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีปได้เพียงส่วนหนึ่งโดยใช้หลักเส้นมัธยะ แต่ส่วนที่เหลือยังคงตกลงกันไม่ได้ ศาลจึงมีหน้าที่พิจารณาหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่จะใช้ในการกำหนดเขตไหล่ทวีปของคู่กรณี เนเธอร์แลนด์ และเดนมาร์ก อ้างมาตรา 6 อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ที่ระบุว่า ในกรณีไหล่ทวีปเดียวกัน ตั้งอยู่ประชิดกับอาณาเขตของรัฐ 2 รัฐ ซึ่งประชิดกับเขตแดนของไหล่ทวีปจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน

หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่าพฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เขตแดนนั้นได้แก่เส้นมัธยะซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ เยอรมันปฏิเสธไม่รับรู้หลักเกณฑ์กำหนดเขตไหล่ทวีปของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 โดยอ้างว่าตนไม่ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฉบับนี้ ดังนั้นจึงไม่มีสิทธิใช้บังคับกับตนได้ทุกรัฐควรจะมีสิทธิในส่วนของไหล่ทวีปอย่างยุติธรรมตามความยาวของฝั่งทะเล ศาลพิจารณาคำร้องของเนเธอร์แลนด์ และเดนมาร์ก ที่ให้ใช้เส้นมัธยะตามอนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ศาลเห็นว่าหลักเส้นมัธยะ ยังไม่มีคุณค่าเป็นหลักกฎหมายอย่างแท้จริงและเยอรมันไม่ได้เป็นภาคีสันติสัญญาฉบับนี้ แม้ว่าเยอรมันจะมีท่าทีบางอย่างที่ยอมรับอยู่บ้างแต่ก็ไม่เด็ดขาดและเด่นชัด ดังนั้นศาลจึงเห็นว่ามาตรา 6 อนุสัญญาเจนีวาไม่ใช้บังคับแก่เยอรมัน ศาลเห็นว่ามาตรา 6 ของอนุสัญญาเจนีวา คัดลอกมาจากร่างของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเสนอหลักการแบ่งเขตไหล่ทวีป โดยใช้เส้นมัธยะอย่างไม่มีนัยเป็นทำนองการทดลอง และยังอนุญาตให้รัฐสามารถทำข้อสงวนได้ในกรณีดังกล่าว ซึ่งขัดกับหลักกฎหมายจารีตประเพณี ฉะนั้น มาตรา 6 จึงไม่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่เกิดขึ้นก่อนหรืออยู่ในระหว่างก่อตั้งเป็นกฎหมายจารีตประเพณี การที่อนุสัญญาเจนีวากำหนดให้คู่กรณีกำหนดเขตไหล่ทวีปโดยการทำข้อตกลงระหว่างกัน การกำหนดให้ทำข้อสงวนได้ตามข้อ 12 ของอนุสัญญาและอนุสัญญาฉบับนี้ก็ใช้บังคับได้ไม่นานจึงทำให้ไม่มีลักษณะเป็นกฎหมายจารีตประเพณี ศาลเห็นว่าคู่กรณีต้องแสวงหาความตกลงระหว่างกัน โดยยึดหลักความยุติธรรมด้วยการเจรจา ศาลตัดสินด้วยคะแนน 11 ต่อ 6 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1969 ต่อมาในปี ค.ศ. 1971 เยอรมันเดนมาร์กและเนเธอร์แลนด์ได้ตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีปได้สำเร็จ อนุสัญญาฉบับใหม่ ค.ศ. 1982 ไปในแนวทางเดียวกับคำตัดสินดังกล่าวข้างต้น ข้อ 83 ของอนุสัญญาระบุว่า การกำหนดเขตไหล่ทวีประหว่างรัฐที่ชายฝั่งประชิดติดกัน หรืออยู่ตรงข้ามให้กระทำโดยการตกลงที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อที่จะบรรลุถึงการแก้ปัญหาที่ยุติธรรม ถ้ารัฐไม่สามารถตกลงกันได้ในเวลาอันสมควร รัฐที่เกี่ยวข้องจะตกลงกันโดยสันติวิธีสอดคล้องกับมาตรา 2(3) ของกฎบัตรสหประชาชาติ และหาทางระงับข้อพิพาทตามวิธีที่กำหนดไว้ในมาตรา 33(1) ของกฎบัตรสหประชาชาติ รัฐที่ลงนามหรือให้สัตยาบัน หรือเข้าร่วมในอนุสัญญานี้ มีสิทธิที่จะเลือกในการระงับข้อขัดแย้งอันเกี่ยวกับการแปลหรือการบังคับใช้สนธิสัญญาโดยให้ศาล

ระหว่างประเทศ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศศาลอนุญาโตตุลาการหรือศาล
อนุญาโตตุลาการพิเศษ ศาลหนึ่งศาลใดเป็นผู้พิจารณาก็ได้

สภาวะทางกฎหมายของไหล่ทวีป

อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเลปี ค.ศ. 1982 ข้อ 77 ว่าด้วยสิทธิของ
รัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปเหมือนกับอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ปี ค.ศ. 1958
ข้อ 2 ซึ่งบัญญัติว่า รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีป เพื่อความมั่ง
ประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีป และการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากร
ธรรมชาติของไหล่ทวีป สิทธิอธิปไตยดังกล่าวเป็นสิทธิจำเพาะ กล่าวคือ ถ้า
รัฐชายฝั่งไม่สำรวจไหล่ทวีป หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของ
ไหล่ทวีป ผู้ใดจะเข้าดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ โดยมิได้รับความยินยอมอย่างชัด
แจ้งจากรัฐชายฝั่งไม่ได้ ทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย แร่ และทรัพยากรที่
ไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดิน ท้องทะเล และได้ผิวดิน รวมทั้งอินทรีย์ภาพมีชีวิตซึ่ง
เป็นประเภทติดอยู่กับที่

สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปจะไม่กระทบกระเทือนต่อสถานภาพ
ทางกฎหมายของน่านน้ำที่อยู่เหนือไหล่ทวีปหรือของห้วงอากาศเหนือน่านน้ำ
เหล่านั้น

พื้นน้ำที่อยู่เหนือไหล่ทวีป ตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 บัญญัติ
ไว้ชัดเจนว่าเป็นทะเลหลวง แต่อนุสัญญาปี ค.ศ. 1982 ไม่ได้กล่าวถึง ทั้งนี้เพราะ
พื้นน้ำเหนือไหล่ทวีป อาจจะกลายเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะไปแล้ว

การใช้สิทธิเหนือไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่ง ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อ
การเดินเรือ หรือสิทธิและเสรีภาพอย่างอื่น อันเป็นที่ยอมรับแก่รัฐอื่นโดยอนุ
สัญญานี้ อีกทั้งจะต้องไม่รบกวนการใช้สิทธิในลักษณะที่ไม่มีเหตุผล (ข้อ 78 (2))
นอกจากนั้นทุกรัฐมีสิทธิที่จะวางสายหรือท่อใต้น้ำบนไหล่ทวีป (ข้อ 79)

เนื่องจากขอบเขตของไหล่ทวีปบางแห่งอาจจะกว้างมาก เพื่อความ
เป็นธรรม อนุสัญญาฉบับปัจจุบันจึงได้เพิ่มหลักการใหม่ โดยกำหนดในข้อ 82 ว่า
ในกรณีที่ไหล่ทวีปกว้างเกิน 200 ไมล์ ถ้ารัฐชายฝั่งแสวงหาประโยชน์ได้จาก
ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตของไหล่ทวีปในระยะเกินกว่า 200 ไมล์ จนถึงขอบนอกของ
ไหล่ทวีปรัฐชายฝั่งจะต้องแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจะเป็นเงินสดหรือสิ่งของก็ได้แก่
องค์การพื้นทะเลระหว่างประเทศ (The International Sea bed Authority)
เพื่อนำไปแบ่งให้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นภาคีตามหลักการแบ่งที่ยุติธรรม โดย
คำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของประเทศที่กำลังพัฒนา หรือด้อย
พัฒนาหรือไร้ฝั่ง

หลักการแสวงหาผลประโยชน์และขอบเขตของไหล่ทวีป แม้ว่าจะผสม

ผสมไปกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะ แต่ข้อกำหนดเกี่ยวกับไหล่ทวีปก็ยังมีประโยชน์เพราะไม่มีข้อกำหนดใดบังคับให้รัฐชายฝั่งต้องประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน หรืออาจประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนน้อยกว่า 200 ไมล์ก็ได้ ถ้าเขตเศรษฐกิจจำเพาะน้อยกว่าเขตของไหล่ทวีปก็ต้องใช้หลักการเกี่ยวกับไหล่ทวีปมาบังคับใช้ในเขตที่เหลืออยู่

5. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive economic zone) แนวคิด
ในเรื่องเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้ถูกจัดประกายเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1971 เมื่อตัวแทนจากประเทศเคนยาในคณะกรรมการที่ปรึกษาทางกฎหมายแห่งแอฟริกาและเอเชียได้เสนอแนวคิดในเรื่องเขตประมงในน่านน้ำซึ่งประชิดกับรัฐชายฝั่ง ซึ่งรัฐชายฝั่งสามารถออกใบอนุญาตทำการประมงได้ แนวคิดดังกล่าวได้ถูกเสนอให้คณะกรรมการท้องทะเลลึกพิจารณาในปี ค.ศ. 1972 และประเทศสมาชิกขององค์การสหภาพแอฟริกันเห็นชอบด้วยได้ถูกเสนอต่อที่ประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 นอกจากนั้นในคดีพิพาทระหว่างอังกฤษ-ไอซ์แลนด์ และเยอรมันตะวันตกในเรื่องเขตอำนาจในการประมง ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้พิพากษา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1974 ว่ามีกฎหมายจารีตประเพณีที่เกิดขึ้นสำหรับแนวคิดในเรื่องเขตประมงและเรื่องสิทธิพิเศษทางการประมง ในน่านน้ำซึ่งประชิดกับรัฐชายฝั่งที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อย ต้องพึ่งพารายได้จากการประมงเป็นหลัก และความโน้มเอียงของความคิดในการขยายเขตการประมง ในคดีเรียกว่าสงครามปลาโคด (The Cod war) เรื่องมีอยู่ว่า ในปี ค.ศ. 1948 รัฐสภาอัลทิงค์ (Althing) ของไอซ์แลนด์ ได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการสงวนการจับปลาในอาณาเขตไหล่ทวีป โดยจุดประสงค์ที่จะป้องกันการจับปลาที่ถูกคุกคามจากอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจับปลาของประเทศอื่น กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงประมงมีสิทธิที่จะออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการประมงในเขตไหล่ทวีป โดยไม่ได้ขยายความกว้างของน่านน้ำอาณาเขตแต่อย่างใด ในปี ค.ศ. 1952 รัฐบาลไอซ์แลนด์บังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว โดยประกาศเขตการประมงของตนไป 4 ไมล์ จากเส้นฐานตรง เยอรมันไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใดแต่อังกฤษคัดค้าน ภายหลังการประชุมว่าด้วยกฎหมายทะเล ในปี ค.ศ. 1958 ไอซ์แลนด์ ได้ประกาศขยายเขตการประมงออกไปเป็น 12 ไมล์ และเปลี่ยนแปลงแนวเส้นฐาน ซึ่งอังกฤษและเยอรมันคัดค้าน เรือประมงของอังกฤษและเยอรมัน ได้เข้าไปทำการประมงในเขตดังกล่าวมาเป็นเวลาช้านานแล้ว การกระทบกระทั่งระหว่างเรือประมงอังกฤษกับเจ้าหน้าที่ไอซ์แลนด์จึงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ต่อมารัฐสภาอัลทิงค์ (Althing) ได้ลงมติเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1959 ยืนยันสิทธิของไอซ์แลนด์

ในเขตไหล่ทวีปตามแนวทางของกฎหมาย ปี ค.ศ. 1948 ภายหลังการประชุมครั้งที่ 2 ขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับกฎหมายทะเลใน ค.ศ. 1960 ได้มีการเจรจาระหว่างไอซ์แลนด์ อังกฤษกับไอซ์แลนด์ เยอรมันตะวันตกและได้มีการทำหนังสือแลกเปลี่ยนวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 1961 กับอังกฤษ หนังสือแลกเปลี่ยนวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 1961 กับเยอรมันตะวันตกซึ่งได้บรรจุข้อตกลงโดยอังกฤษและเยอรมันตะวันตกยอมรับการจับปลากว้าง 12 ไมล์ทะเลและแนวเส้นฐานใหม่ของไอซ์แลนด์ ขณะเดียวกันไอซ์แลนด์ยอมให้ประเทศทั้งสองเข้าไปทำการประมงในเขตการจับปลาของไอซ์แลนด์ได้มีการกำหนดระยะเวลา 3 ปี และต้องทำข้อตกลงใหม่ทุก 3 ปี แต่เป็นที่เข้าใจกันดีว่าในอนาคตไอซ์แลนด์ก็ยังยึดถือมติของสภาอัลทิงค์วันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1959 เกี่ยวกับการขยายเขตการจับปลาของไอซ์แลนด์ แต่จะบอกแก่รัฐบาลอังกฤษและเยอรมัน ก่อนลงหน้า 6 เดือนและคู่กรณียอมรับที่จะนำข้อพิพาทหากมีขึ้นให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1971 รัฐบาลไอซ์แลนด์ประกาศขยายเขตการประมงของตนเป็น 50 ไมล์ และบอกเลิกข้อตกลงกับประเทศทั้งสอง อังกฤษและเยอรมันตะวันตกคัดค้านการประกาศดังกล่าว โดยถือว่าขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศการเจรจาระหว่างคู่กรณีไม่ประสบผลสำเร็จ ในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1972 รัฐบาลไอซ์แลนด์ประกาศให้คำประกาศเขตดังกล่าวมีผลบังคับใช้อังกฤษและเยอรมันตะวันตก จึงนำเรื่องขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1972 และวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1972 แต่ไอซ์แลนด์ปฏิเสธไม่ยอมรับอำนาจศาลโดยอ้างว่าข้อตกลงปี ค.ศ. 1961 ได้สิ้นสุดลงแล้วศาลไม่มีอำนาจพิจารณาคดี และมาตรการของรัฐบาลไอซ์แลนด์ เป็นความอยู่รอดของประเทศเพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยมากไอซ์แลนด์เห็นว่ากรณีนี้ศาลจะมีอำนาจพิจารณาคดีได้ ก็ต่อเมื่อไอซ์แลนด์ไม่ได้บอกกล่าวล่วงหน้า 6 เดือนตามที่ตกลงไว้ แต่ศาลเห็นว่าศาลมีอำนาจพิจารณาคดีนี้ แม้ว่าไอซ์แลนด์จะไม่เข้าร่วมการพิจารณาคดี และปฏิเสธอำนาจศาลก็ตาม อังกฤษขอให้ศาลตัดสินตามข้อเสนอของอังกฤษ 4 ข้อ ข้อ 1 ข้ออ้างสิทธิในเขตทำการประมง 50 ไมล์ ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อ 2 การประกาศเขตจับปลาเลยจากเขตที่กำหนดไว้ในข้อตกลงปี ค.ศ. 1961 (12 ไมล์) เป็นการกระทำที่ขัดสิทธิอันชอบธรรม ข้อ 3 ไอซ์แลนด์ ต้องไม่ขัดขวางการจับปลาของอังกฤษในบริเวณทะเลหลวงซึ่งอยู่ถัดจากเขต 12 ไมล์ ข้อ 4 อังกฤษและไอซ์แลนด์ ต้องดำเนินการเจรจาเพื่อสงวนสัตว์น้ำ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการจับปลาของไอซ์แลนด์ และสิทธิของอังกฤษที่มีแต่โบราณกาล

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้พิพากษา โดยมีมติ 10 ต่อ 4 เสียง ว่า

การอ้างสิทธิในเขตประมง 50 ไมล์ไม้อาจอ้างต่ออังกฤษและเยอรมันตะวันตกได้ และไอซ์แลนด์ไม่สามารถห้ามไม่ให้เรือของทั้งสองประเทศเข้ามาในน่านน้ำที่ พินาทหรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเรือเหล่านั้น พร้อมทั้งให้รัฐบาลไอซ์ แลนด์อังกฤษและเยอรมันตะวันตก เจรจาหาข้อตกลงที่เป็นธรรมเกี่ยวกับสิทธิ การจับปลา เป็นที่น่าสังเกตว่าศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไม่ได้ชี้ขาดว่าการ ขยายเขตประมงของไอซ์แลนด์ไป 50 ไมล์นั้นขัดต่อหลักกฎหมายระหว่าง ประเทศหรือไม่

เขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 เพิ่งปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งประเทศไทยไม่เห็นชอบในหลักการของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพราะทำให้ไทยเสียพื้นที่ทางทะเลที่ชาวประมงไทย ซึ่งมีอยู่ถึงประมาณกว่า 150,000 คน ไม่สามารถทำการจับปลาได้ถึงรวม 300,000 ตารางิโลเมตร และเหลือพื้นที่ทำการประมงเพียง 1 ใน 10 ของพื้นที่จับปลาเดิม แต่ก็ไม่สามารถต่อต้านกับมติส่วนใหญ่ของที่ประชุมได้

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลได้ยอมรับหลักการ เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะ แม้ว่าประเทศมหาอำนาจทางทะเลซึ่งมีเทคโนโลยีสูง ในการประมงไม่เห็นด้วยในตอนแรก แต่ภายใต้ความกดดันของประเทศในโลกที่ 3 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา จึงเกิดข้อตกลง ประนีประนอม โดยที่ประชุมยอมรับหลักการเกี่ยวกับทะเลอาณาเขต ให้จำกัด ความกว้างเพียง 12 ไมล์ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการยอมรับหลักการของเขต เศรษฐกิจจำเพาะ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นเขตที่อยู่ถัดจากทะเลอาณาเขตไปจนถึง ทะเลหลวงมีความกว้างไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล วัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความ กว้างของทะเลอาณาเขต ถ้ารัฐกำหนดเขตทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ ก็คือ 188 ไมล์ต่อจากทะเลอาณาเขต

เขตเศรษฐกิจจำเพาะมีสถานะทางกฎหมายของตนเอง ข้อ 86 ของ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 บัญญัติว่าสถานะ ทางกฎหมายของทะเลหลวงใช้บังคับกับส่วนของทะเลที่ไม่รวมอยู่ในเขต เศรษฐกิจจำเพาะ ทะเลอาณาเขต น่านน้ำหมู่เกาะ หรือน่านน้ำภายใน ในเขต เศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยในการแสวงหาประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติในทะเลเท่านั้น ไม่มีอำนาจอธิปไตยเหมือนในทะเลอาณาเขต สิทธิอธิปไตยเป็นสิทธิเฉพาะ (Sovereign right) ในบางเรื่องบางสถานที่ที่ กฎหมายระหว่างประเทศรับรองซึ่งผิดกับอำนาจอธิปไตย ซึ่งรัฐมีอำนาจโดย สมบูรณ์ทุกเรื่องทุกสถานที่เว้นแต่กฎหมายระหว่างประเทศระบุห้ามไว้

การแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐ ก่อให้เกิดปัญหาเพราะ บริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เมื่อก่อนเป็นทะเลหลวง อนุสัญญาข้อ 74(1) กำหนดว่า การแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐที่ชายฝั่งอยู่ติดกัน หรืออยู่ตรงกันข้าม ให้ใช้หลักเดียวกับการแบ่งไหล่ทวีป คือกระทำโดยการตกลงที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศตามที่อ้างถึงในข้อ 38 ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อบรรลุการแก้ปัญหาที่ยุติธรรม

สถานะทางกฎหมายของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐมีสิทธิอธิปไตยในการสำรวจและแสวงหาประโยชน์การอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตบนพื้นน้ำ พื้นดิน ท้องทะเล และดินใต้ผิวดิน และกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการสำรวจและแสวงหาประโยชน์เพื่อจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำ และลม รัฐชายฝั่งมีสิทธิที่จะแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรทุกชนิดในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ นอกจากนี้ยังมีอำนาจทางกฎหมายในการก่อตั้งและใช้ประโยชน์เกาะเทียม สิ่งติดตั้งและสิ่งก่อสร้างในทะเล เช่น สถานีขุดเจาะน้ำมันดิบ มีอำนาจเกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล พืชพันธุ์ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทะเล เกาะจำลองหรือสิ่งก่อสร้างในทะเลไม่มีสถานะภาพเป็นเกาะ ไม่มีทะเลอาณาเขตของตนเอง และไม่มีผลกระทบเกี่ยวกับการกำหนดทะเลอาณาเขตเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือไหล่ทวีป

การใช้สิทธิและดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐชายฝั่งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งจะต้องคำนึงตามสมควรถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐอื่น ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งมีเพียงสิทธิอธิปไตยเหนือสิ่งอันพึงได้ทางเศรษฐกิจจากทะเลในเขตนั้น แต่เป็นสิทธิที่ไม่ได้คลุมไปทุกเรื่อง ผิดกับในน่านน้ำภายใน หรือในทะเลอาณาเขต แต่ถึงกระนั้นก็ดี สิทธิของรัฐชายฝั่งก็มีลักษณะครอบคลุมกว้าง ข้อ 59 ของอนุสัญญากล่าวว่า ในกรณีที่อนุสัญญาไม่ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับสิทธิหรืออำนาจทางกฎหมายของรัฐชายฝั่ง หรือรัฐอื่นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ กรณีพิพาทระหว่างรัฐชายฝั่งกับรัฐอื่น จะต้องมี การหาข้อตกลงบนพื้นฐานของความยุติธรรม โดยพิจารณาถึงสภาพการณ์ที่

ถูกต้อง และคำนึงถึงความสำคัญของผลประโยชน์ที่พิพาทของฝ่ายต่าง ๆ และของสังคมระหว่างประเทศในส่วนตัว

สิทธิอธิปไตยของรัฐชายฝั่งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่สำคัญ เช่น การจับปลา รัฐชายฝั่งมีอำนาจกำหนดปริมาณสัตว์น้ำที่อนุญาตให้จับได้ ทั้งนี้ เพราะรัฐชายฝั่งมีหน้าที่ต้องรักษาสภาพแวดล้อมของทรัพยากรมีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยการวางมาตรการที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และจัดการเพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนที่เกิดจากการจับปลาเกินกำหนด การปฏิบัติการดังกล่าวรัฐชายฝั่งจะร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจหรือองค์การภูมิภาคทั้งนี้เพื่อรักษาระดับจำนวนสัตว์น้ำให้อยู่ในสภาวะคงที่ของกำลังผลิตที่สูงสุดของทรัพยากรมีชีวิต โดยคำนึงถึงความจำเป็นทางเศรษฐกิจของรัฐชายฝั่งที่ต้องอาศัยเลี้ยงชีพด้วยการจับปลา และความจำเป็นพิเศษของรัฐที่กำลังพัฒนา

รัฐชายฝั่งจะกำหนดขีดสมรรถภาพการประมงของตนเอง ถ้าสมรรถภาพในการแสวงหาประโยชน์ของตนต่ำกว่าจำนวนสัตว์น้ำที่อนุญาตให้จับได้ ก็ให้อนุญาตให้รัฐอื่นเข้ามาทำการประมงได้ โดยทำความตกลงกัน แต่รัฐชายฝั่งก็มีสิทธิที่จะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสำคัญของสัตว์น้ำต่อเศรษฐกิจของประเทศและผลประโยชน์ของชาติตน ผลประโยชน์ของประเทศไร้ฝั่ง และประเทศที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เสียเปรียบ ความต้องการของรัฐที่กำลังพัฒนาในภูมิภาค และรัฐที่ประชาชนเคยทำการประมงอย่างสม่ำเสมอในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เรือประมงของรัฐอื่นที่จับปลาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต้องเคารพกฎหมายข้อบังคับและระเบียบอื่น ๆ และมาตรการอนุรักษ์สัตว์น้ำของรัฐชายฝั่ง รัฐชายฝั่งมีอำนาจออกอาชญาบัตรแก่ชาวประมงหรือเรือประมง หรือเครื่องมือการจับปลาและมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ทั้งมีอำนาจกำหนดประเภทอายุ ปลาที่อนุญาตให้จับได้ จำนวนที่จับ และฤดูกาลที่ให้อำนาจจับรวมทั้งเขตการจับปลาด้วย การอนุญาตให้รัฐไร้ฝั่งหรือรัฐที่มีสภาพภูมิศาสตร์เสียเปรียบเข้าไปจับปลาในเขตเศรษฐกิจของตน รัฐชายฝั่งอาจไม่ยินยอมได้ ถ้าการจับปลาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อเศรษฐกิจของตน (ข้อ 71) ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพยากรใต้ทะเลและดินใต้ผิวดินท้องทะเลให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับไหล่ทวีป

อนุสัญญายังให้เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่าน การวางสายและท่อใต้ทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเช่นเดียวกับเสรีภาพในทะเลหลวงแต่เรือและเครื่องบินจะต้องเคารพกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของรัฐชายฝั่งที่สอดคล้องกับอนุสัญญาและบทบัญญัติอื่นของกฎหมายระหว่างประเทศรัฐชายฝั่งไม่ว่าจะจำกัดเสรีภาพในการเดินเรือ เว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ เช่น เพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

ในการใช้สิทธิอธิปไตยเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์ อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรที่มีชีวิตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งอาจดำเนินการมาตรการทุกอย่างรวมทั้งการขอขึ้นตรวจค้นเรือ หยุดเรือ ยึดเรือและจับกุมลูกเรือดำเนินคดี แต่ทั้งนี้ความผิดฐานละเมิดกฎหมายและข้อบังคับในการจับปลาจะไม่มีโทษจำคุก เว้นแต่ประเทศที่เกี่ยวข้องจะตกลงเป็นอย่างอื่นประเทศไทยได้ประกาศพระบรมโองการกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524 ออกไป 200 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่ใช้สำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต และออกประกาศพระบรมราชโองการ เรื่องเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยด้านอ่าวไทย ส่วนที่ประชิดกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศมาเลเซีย ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2531 และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย ทางด้านทะเลอันดามันลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2531 สหภาพยุโรปก็ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศสมาชิกออกเป็น 200 ไมล์ทะเลเช่นกัน เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ. 1976

6. เขตทะเลที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐ เขตทะเลที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐ คือทะเลหลวงซึ่งก่อนอนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 พื้นน้ำพื้นดินและดินใต้ผิวดินของท้องทะเลลึกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน แต่อนุสัญญาฉบับใหม่ได้กำหนดให้พื้นดินและดินใต้ผิวดินของท้องทะเลอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์พิเศษ ส่วนกิจกรรมบนพื้นน้ำของทะเลหลวง ยังคงใช้หลักเกณฑ์ของทะเลหลวง

ทะเลหลวงเป็นทะเลที่ไม่อยู่ภายใต้อธิปไตยของรัฐใด รัฐทุกรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐชายฝั่งหรือไร้ฝั่งก็มีสิทธิใช้ทะเลหลวงได้ มาตรา 1 ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 บัญญัติว่า คำว่า “ทะเลหลวง” หมายถึงส่วนทั้งหมดของทะเล ซึ่งไม่รวมอยู่ในทะเลอาณาเขต หรือในน่านน้ำภายในของรัฐแต่ในอนุสัญญา ค.ศ. 1982 ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำจำกัดความเดิม เพราะมีเขตเศรษฐกิจจำเพาะและน่านน้ำหมู่เกาะที่เป็นเขตทะเลเพิ่มขึ้น อนุสัญญาฉบับใหม่จึงบัญญัติในข้อ 86 ว่าบทบัญญัติของหมวดนี้ (หมวด 7) ใช้กับทุกส่วนของทะเลที่ไม่ใช่เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ทะเลอาณาเขตหรือน่านน้ำภายในของรัฐ ที่มีใช้น่านน้ำหมู่เกาะของรัฐหมู่เกาะ

หลังจากเกิดทฤษฎีของพาร์โคที่ถือว่าทะเลนั้นคือมรดกร่วมของมวลมนุษยชาติ (The Common Heritage of Mankind) ซึ่งต่อมาสมัชชาใหญ่ได้สนับสนุนทฤษฎีดังกล่าวในข้อมติการประชุมหมายเลข 2749 (XXV) โดยประกาศว่ากันทะเลและท้องทะเลรวมทั้งดินใต้บาดาลภายนอกอำนาจเขตของรัฐ และทรัพยากรทั้งหมดในบริเวณดังกล่าวนี้เป็นมรดกร่วมของมวลมนุษยชาติ อนุสัญญาฉบับใหม่จึงบัญญัติให้พื้นดินและดินใต้ผิวดินของท้องทะเลอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์พิเศษ แต่กิจกรรมบริเวณผิวน้ำและท้องน้ำ อยู่ภายใต้ระบอบกฎหมายทะเลหลวง

เสรีภาพในการใช้ทะเลหลวงเป็นที่ยอมรับกันมาเป็นเวลานาน อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 บัญญัติว่า เสรีภาพแห่งทะเลหลวงมี 4 ประการ คือ เสรีภาพในการเดินเรือ การประมง การวางสาย และท่อใต้ทะเล และการบินเหนือทะเลหลวง อนุสัญญาฉบับใหม่ได้เพิ่มเติมเสรีภาพใหม่อีก 2 ประการ คือ เสรีภาพที่จะสร้างเกาะเทียม และการติดตั้งอย่างอื่นที่กฎหมายระหว่างประเทศอนุญาต และเสรีภาพเกี่ยวกับการสำรวจทางวิทยาศาสตร์

ในทะเลหลวงรัฐมีอำนาจเหนือเรือที่ชักธงของตนแต่ผู้เดียว หรือรบชาติอื่นไม่สามารถจับกุมหรือตรวจค้นได้ อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ได้กำหนดข้อยกเว้นคือ หากสงสัยว่าเรื่อนั้นกระทำการโจรสลัดหรือบรรทุกาสหรือแม้ว่าจะชักธงต่างชาติ แต่เรื่อนั้นตามความเป็นจริงมีสัญชาติเดียวกับเรือรบ อนุสัญญาฉบับใหม่ได้เพิ่มเติมข้อยกเว้นเพิ่มขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด การส่งคลื่นวิทยุหรือโทรทัศน์ จากเรือหรือติดตั้งในทะเลหลวง ซึ่งเป็นการละเมิดข้อบังคับระหว่างประเทศ และเรือไร้สัญชาติ

พื้นดินและดินใต้ผิวดินในท้องทะเลลึก

ก่อนอนุสัญญาฉบับใหม่ พื้นดินและดินใต้ผิวดินของท้องทะเลเป็นส่วนหนึ่งของทะเลหลวงไม่มีรัฐใดอ้างอธิปไตยหรือเข้าครอบครองได้ ทุกรัฐมีเสรีภาพที่จะแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของท้องทะเล ต่อมาสมัชชาสหประชาชาติได้ยอมรับหลักการของพาร์โค ที่ถือว่าเขตท้องทะเลลึกและทรัพยากรธรรมชาติในเขตดังกล่าว เป็นมรดกร่วมของมวลมนุษยชาติ

หลักการดังกล่าวมีความหมายว่ารัฐหนึ่งรัฐใดไม่สามารถอ้างสิทธิเป็นเจ้าของ
เหนือส่วนหนึ่งส่วนใดของท้องทะเลลึก มนุษยชาติทั้งมวลเป็นเจ้าของ การ
ดำเนินกิจกรรมในท้องทะเลจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการจัดการร่วมกันของทุก
รัฐ ต้องมีการแบ่งผลประโยชน์ที่จะได้รับจากท้องทะเลลึกอย่างยุติธรรม รัฐ
ทุกรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐชายฝั่งหรือไร้ฝั่งมีสิทธิใช้ท้องทะเลลึกแต่ต้องในทางสันติ
กิจกรรมที่ดำเนินการจะต้องจำกัดเพียงการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
หรือการวิจัยวิทยาศาสตร์ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องไม่หมดไปใน
ชั่วอายุคนเดียว